

PLA BARCELONA
INTERCULTURALITAT
2021-2030

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ	3
2. LA PROPOSTA INTERCULTURAL	5
3. EL PROCÉS D'ELABORACIÓ DEL NOU PLA	10
4. EL CONTEXT LOCAL	12
5. CONTINGUT DEL PLA BARCELONA INTERCULTURALITAT 2021-2030	19
ANNEX 1	40

INTRODUCCIÓ

L'Ajuntament de Barcelona, des de la sisena Tinència d'Alcaldia de Cultura, Educació, Ciència i Comunitat i del Comissionat de Diàleg Intercultural i Pluralisme Religios, ha impulsat el procés d'elaboració d'aquest nou Pla intercultural de la ciutat.

Aquest Pla, que actualitza i substitueix l'anterior Pla Barcelona Interculturalitat (PBI) del 2010, s'ha elaborat a partir d'un procés de consulta i treball amb les diferents àrees municipals, tenint molt present la dimensió territorial, així com a través d'un ampli procés participatiu en el qual s'han recollit les reflexions, idees i propostes d'un gran nombre d'agents locals i de la ciutadania.

El nou Pla presenta una perspectiva d'actuació estratègica per al període 2021-2030 que vol ser el marc del qual ha de partir el conjunt de polítiques municipals per incorporar la perspectiva intercultural i adaptar els objectius i línies estratègiques als seus programes i línies d'actuació.

Per tal de garantir el compromís de l'Ajuntament en el correcte compliment del Pla, es detallen els instruments de governança que han de permetre fer el seguiment del seu desplegament, que posa l'èmfasi en la dimensió transversal i territorial. Aquests instruments, que es detallen en la mesura de govern "Avançant cap a la interculturalitat. Instruments i mecanismes de governança", formen part dels compromisos de l'Ajuntament per a aquest mandat 2019-2023.

El desplegament d'aquest Pla també implica la necessària cooperació amb altres institucions i nivells de l'administració i amb un conjunt d'agents de la societat civil que tenen un paper fonamental en l'objectiu d'avançar cap a una ciutat més intercultural.

Una aposta continuada per la interculturalitat

L'any 1997, l'Ajuntament de Barcelona va aprovar el seu primer pla de convivència sota el marc conceptual de la interculturalitat. Aquella aposta inicial per l'enfocament intercultural, malgrat els diversos canvis de govern, s'ha mantingut al llarg dels anys.

L'any 2010 l'Ajuntament va elaborar el PBI, un pla ambiciós que es va convertir en una referència nacional i internacional, i que ha marcat l'agenda de treball intercultural dels darrers deu anys. El PBI partia de les debilitats i fortaleces identificades en altres models com ara l'assimilacionista o el multiculturalista, definint així un enfocament propi a partir dels principis de la igualtat, el reconeixement de la diversitat i la interacció positiva i diàleg intercultural com a base per construir una societat cohesionada i inclusiva. Aquest marc s'ha anat consolidant durant aquests anys.

Des del 2010, la perspectiva intercultural ha servit per recordar que la diversitat no només és fruit dels processos migratoris, sinó que les nostres societats són plurals i diverses per definició, per bé que no sempre aquesta diversitat (d'origen, ètnicoracial, religiosa, lingüística, de sexe, d'edats, etcètera) hagi estat suficientment reconeguda.

La incorporació de la perspectiva intercultural ha permès establir vincles de cooperació amb diferents àrees i districtes per tal de promoure aquest enfocament en els diferents espais de l'acció municipal. Això ha estat possible gràcies a l'impuls i la consolidació del Programa Barcelona Interculturalitat de l'Ajuntament.

Deu anys després del Pla del 2010 era necessari tornar a observar amb detall la realitat de la ciutat per identificar els principals reptes de present i de futur des de la perspectiva intercultural i definir un nou marc estratègic d'actuació per als propers 10 anys.

El context global: complexitat i diversitats

Des d'una perspectiva global, la darrera dècada ha estat molt marcada per un augment de la complexitat social vinculada a importants transformacions i diverses crisis que han impactat fortament en la vida de milions de persones. Els canvis tecnològics han transformat la nostra manera de viure i de relacionar-nos. El repte global del canvi climàtic s'ha fet molt més evident. Malgrat alguns avenços globals, han augmentat les desigualtats, les incerteses i les inseguretats vinculades al mercat de treball o l'accés a l'habitatge i a les expectatives de futur de bona part del jovent.

Els fluxos migratoris motivats per les desigualtats, la pobresa, les persecucions, els conflictes bèl·lics, el neocolonialisme, les violacions de drets humans o els desastres naturals es troben amb fortes barreres fruit d'una aposta política pel control de fronteres. Una aposta que, en no garantir vies d'entrada legals i segures, acaba generant més inseguretats i, sobretot, la vulneració de drets fonamentals.

Aquest context ha afavorit un augment del populisme, dels discursos demagògics i simplificadors d'una realitat molt complexa. Discursos i pràctiques que qüestionen elements i valors importants sobre els quals es basen la democràcia, la convivència i la igualtat entre les persones i que reforcen els prejudicis i estigmatitzen determinats col·lectius culpabilitzats dels problemes de la societat.

També observem com es reforça la polarització i la fragmentació social sobre qüestions relacionades amb les identitats i el posicionament ideològic sobre determinades qüestions socials i culturals. El diàleg constructiu es fa més complicat, sobretot en l'esfera política i a les xarxes socials; les posicions més extremes i radicals ocupen molt més espai del que realment representen. L'augment de l'extrema dreta a molts països també està suposant més presència de discursos racistes i xenòfobs que van ocupant més espais en molts àmbits, i que entre altres conseqüències comporta una perillosa "normalització" d'aquests discursos.

La interculturalitat, com un enfocament que se centra especialment a donar respostes als reptes que planteja la convivència en la diversitat, no es pot desvincular d'aquest context global. La diversitat en si mateixa és, sens dubte, un factor de complexitat i també d'oportunitats, i en el cas de Barcelona en els darrers deu anys hem vist com la diversitat sociocultural ha continuat augmentant. A la Barcelona actual, el 27,8% de les persones residents ha nascut en un país estranger, hi conviuen persones procedents de més de 180 països diferents, es parlen entorn de 300 llengües i hi trobem centres de culte de 25 confessions religioses diferents. Aquesta diversitat, sumada a moltes altres diversitats, configura aquesta societat plural, heterogènia i complexa.

D'altra banda, el nombre de persones joves nascudes o que han crescut a la ciutat amb un origen familiar divers o amb trajectòria migratòria i amb bagatges culturals i professionals molt diferents cada vegada és i serà més destacable. Esdevenen nous subjectes polítics que han de tenir-se en consideració en la construcció de les polítiques públiques que volen incorporar la perspectiva intercultural. Subjectes que formen part de la diàspora amb agència pròpia, en cerca d'espais de participació formals i informals, de caràcter polític, educatiu, artístics i que es consideren part d'aquesta societat, malgrat que no sempre se'ls tingui en compte com a tal.

2.

LA PROPOSTA INTERCULTURAL

Entre les diferents mirades que les societats han adoptat per interpretar i abordar els reptes que plantegen unes societats més diverses i complexes, la perspectiva intercultural s'ha anat posicionant com una alternativa que intenta corregir les debilitats d'altres maneres d'encarar el tema i mantenir-ne i adaptar-ne els aspectes més positius.

La mirada intercultural parteix de l'acceptació i constatació d'una realitat social i cultural diversa que, sumada a altres factors socials, demogràfics, polítics i econòmics, impregna de més complexitat les societats contemporànies.

Podem dir que la interculturalitat pretén evitar les conseqüències negatives i les desigualtats que aquest context, juntament amb l'aplicació d'unes polítiques equivocades, limitades o discriminatòries, pot generar. En aquest sentit, podem identificar els processos de discriminació, racisme, exclusió i segregació com a algunes de les principals conseqüències o realitats que la interculturalitat pretén evitar o combatre. Però la perspectiva intercultural també pretén evitar els processos d'homogeneïtzació i assimilació cultural per part dels grups majoritaris o hegemònics.

En definitiva, la interculturalitat té molt a veure amb incidir en les relacions de poder de la societat i en els elements estructurals que les determinen. Per això, posa l'èmfasi en el fet que factors com l'origen, els elements ènicoracials, el bagatge cultural, la religió o la fisonomia de les persones no suposin factors de desigualtat i accés als espais de decisió i construcció col·lectiva de la societat. Aquestes diversitats, que no es poden simplificar vinculant-les només amb els processos migratoris i que també han de tenir molt present realitats històriques de col·lectius com el poble gitano, cal mirar-les com una suma dels diferents eixos que configuren les identitats (sexe, gènere, edat, classe social, orientació sexual, etcètera) que cal abordar de manera integral i no fragmentada.

La interculturalitat, des de l'òptica de les polítiques públiques, l'entendem com un procés transformador i dinàmic que es troba en permanent procés d'aprenentatge i construcció. Com a procés transformador, implica que vol un canvi profund en les relacions que es donen als diferents àmbits de la ciutat, i per tant ha de ser capaç d'anar més enllà del mer reconeixement i de l'intercanvi entre cultures. És un procés que està caracteritzat per la flexibilitat i la inexistència de receptes màgiques per resoldre reptes complexos de manera ràpida i senzilla.

Com a procés dinàmic de transformació social, la mirada intercultural ha de ser permeable als canvis socials i mantenir una actitud oberta i crítica a partir dels aprenentatges i dels resultats de la seva aplicació pràctica. Cal fugir de dogmes per tal d'anar afinant les polítiques i al mateix temps enriquir les narratives interculturals.

Els principis de la interculturalitat

No existeix una manera única d'explicar la interculturalitat. Això forma part de la pròpia complexitat i dinamisme dels marcs conceptuals que volen inspirar les polítiques públiques i no s'ha de veure com una debilitat.

En el Pla del 2010, l'Ajuntament de Barcelona va optar per explicar la perspectiva intercultural a partir de tres principis que permeten traslladar de manera relativament sintètica i clara què persegueix la interculturalitat.

Aquests principis, amb petites diferències i matisos en funció del context i d'on es posen els èmfasis, s'han consolidat i constitueixen el pilar de l'enfocament intercultural que promou el Consell d'Europa a través del seu programa Intercultural Cities, del qual formen part més de 140 ciutats de diversos països, entre elles Barcelona.

1 El compromís per avançar cap una igualtat real i efectiva de drets, deures i oportunitats de totes les persones, a partir del compromís amb la no discriminació i l'equitat

La perspectiva intercultural parteix del compromís en la defensa dels Drets Humans i les necessitats bàsiques, i en la igualtat de tracte i drets de totes les persones amb independència de l'origen, elements ètnicoracials, bagatge cultural o religions, tenint molt present la seva interrelació amb altres factors clau de desigualtats com ara el sexe, la identitat de gènere, l'edat, la classe social, l'orientació sexual o les diferents capacitats funcionals. Per aquest motiu és fonamental que les actuacions per promoure aquesta igualtat tinguin molt present la perspectiva interseccional.

Les desigualtats en l'adquisició i també en l'exercici efectiu dels drets socials, polítics econòmics i culturals de tota la població estan determinades per una combinació de factors de caràcter estructural i d'altres de formals i informals específics de cada context.

L'aposta per la interculturalitat implica la identificació i la visualització de les desigualtats així com l'anàlisi de les seves causes des del compromís en la lluita contra qualsevol tipus de discriminació com una prioritat política i social.

Per tal que la igualtat de drets es faci efectiva, cal tenir present les barreres existents i les especificitats del context i de les persones en una aposta per l'equitat que permeti adoptar les mesures més eficaces i que tinguin més impacte, evitant que es continuï confonent igualtat amb homogeneïtat.

Sovint es pot considerar que les possibilitats d'influir realment en moltes d'aquestes desigualtats des de l'àmbit de les polítiques públiques locals estan limitades per les seves competències. Malgrat això, l'experiència demostra que la capacitat política del món local per promoure espais de més igualtat aprofitant el valor de la proximitat és molt rellevant. Combinant actuacions directes en àrees tan diverses com urbanisme i habitatge, l'accés a serveis bàsics, participació, cultura o la lluita contra les discriminacions, entre d'altres, amb la creació d'aliances i cooperació amb altres nivells de l'administració i agents socials per tal d'influir en elements més estructurals de caràcter jurídic, econòmic i social, siguin o no competència dels propis governs locals.

2 El reconeixement i respecte de la diversitat cultural com un aspecte estructural de la societat que cal tenir present i valorar

La interculturalitat defensa un concepte ampli de cultura¹ que es troba sempre en procés de transformació, així com la naturalesa híbrida i dinàmica de les identitats, evitant etiquetar les persones dins de col·lectius tancats a partir d'estereotips etnicoculturals o d'altres. No obstant això, aquest fet no suposa menystenir el valor que tenen per a moltes persones certs elements propis i específics dels seus contextos i orígens culturals, i especialment quan han estat víctimes de processos de discriminacions històriques.

El reconeixement de la diversitat implica respectar que existeixen moltes maneres de mirar, sentir, explicar i viure la realitat, i que aquesta diversitat de cosmovisions ja constitueix un element essencial de la nostra societat. Aquest reconeixement implica que la societat es qüestionï idees preconcebudes sobre la cultura i la identitat i que s'obrin debats complexos sobre la configuració del "nosaltres" com a subjecte polític i cultural.

Avançar en el reconeixement de la diversitat implica que aquesta diversitat no només estigui present i es faci visible, sinó que, a més, es transformin les formes de participació i processos de presa de decisions en el conjunt d'àmbits, espais i nivells institucionals i socials. Això implica que l'administració pública, els centres educatius, el teixit associatiu, les empreses, els partits polítics, els sindicats o els mitjans de comunicació, entre d'altres, reflecteixen la diversitat sociocultural de la ciutat.

Finalment, en aquest exercici complex i necessari de reconèixer la diversitat, també cal adoptar la mirada interseccional per evitar caure en simplificacions, generalitzacions o diagnòstics parcials que impedeixen sovint el disseny d'actuacions més eficaces.

3 Facilitar la interacció positiva, la generació de vincles, la participació i el diàleg intercultural en condicions d'igualtat.

Partint dels principis d'igualtat i reconeixement de la diversitat, la mirada intercultural també posa l'accent en la importància de promoure espais i oportunitats per la interacció positiva, la participació, les relacions i el diàleg intercultural. No es tracta de promoure relacions interculturals des d'una perspectiva simplificadora, superficial o naïf. La interacció, en si mateixa, pot ser positiva o negativa i pot estar basada en una perspectiva assimilacionista i en un context marcat per les desigualtats i els desequilibris de poder.

En aquest sentit, es considera important que es faciliti la generació de vincles entre persones de diversos bagatges o orígens culturals. Aquests vincles, si es produeixen des de la igualtat d'estatus i en un context de confiança i cooperació, faciliten que es trenquin estereotips, es fomenti el pensament crític, es valorin elements comuns i es generin nous sentits de pertinença compartits. La interacció i els vincles també permeten que s'aprofitin molt més les oportunitats que planteja la diversitat com a element d'enriquiment i de desenvolupament social, cultural i econòmic de la ciutat.

La interculturalitat pretén evitar els processos segregadors, tant físics com mentals, marcats per les desigualtats, el desconeixement i la dicotomia del "nosaltres vs. ells". Per superar aquesta mirada i afavorir la cohesió social, és necessari, d'una banda, facilitar que es generin sentits de pertinença més transversals i vinculats a interessos o necessitats compartides i, de l'altra, reconèixer la diferència i no diluir o invisibilitzar les diferències que es troben en l'origen de determinats processos de discriminació i desigualtat.

¹- Entenem per *cultura* el conjunt de trets distintius espirituals, materials, intel·lectuals i emocionals de la societat o d'un grup social, i que abasta, a més de l'art i la literatura, els estils de vida, les formes de convivència, els sistemes de valors, les tradicions i les creences (UNESCO, 2011).

La interculturalitat també consisteix a prevenir, abordar i gestionar les complexitats i tensions que es deriven de la diversitat sociocultural i la seva interrelació amb el conjunt de desigualtats socials i econòmiques i de relacions de poder. D'això es deriva la importància de promoure el diàleg intercultural com a instrument d'acció política per tal de garantir que es reconeixen i es visualitzen els interessos, les mirades i les necessitats de tothom. El diàleg intercultural és clau per fer efectius els principis d'igualtat, reconeixement de la diversitat i generació de vincles i sentits de pertinença compartits. Sense obrir aquests espais de diàleg en el conjunt d'àmbits i espais de la societat, no és possible abordar els reptes ni els debats necessaris i complexos que planteja la convivència en la diversitat.

Finalment, una ciutat intercultural també implica la participació de la ciutadania diversa en els diferents espais de representació, organització i presa de decisions des de diversos àmbits de la societat civil.

Elements clau de les polítiques públiques locals amb perspectiva intercultural

👉 Tenir present el context

Les polítiques amb perspectiva intercultural, per la seva pròpia visió dinàmica i canviant, han de tenir present el context en què s'han d'aplicar i en què trobem elements de caràcter més estructural que determinen molt les desigualtats, i d'altres de més específics i en els quals es pot incidir més des de l'àmbit local. El context també determina la manera en què es percep la diversitat i com ha evolucionat al llarg dels anys. Per aquest motiu, les polítiques amb perspectiva intercultural han de poder adaptar-se a cada context i, sobretot, als canvis que es van produint.

👉 La interculturalitat com a proposta per al conjunt de la societat

La perspectiva intercultural s'ha d'entendre com un enfocament de les polítiques públiques destinades al conjunt de la societat i no només a col·lectius determinats. Com a procés de transformació social partint dels principis interculturals, aquesta mirada inclusiva interpel·la i implica tothom i persegueix impactes positius per al conjunt de la societat. Una societat amb menys discriminació i segregació, que reconegui la seva diversitat i afavoreixi la cohesió social, el pensament crític i l'empatia, no només implica tothom sinó que té un impacte positiu per al conjunt de la societat. Per això, serà necessari fer pedagogia i promoure el diàleg sobre les situacions de racisme, discriminacions i violència que pateixen persones que no es troben en igualtat de condicions.

👉 La rellevància de l'àmbit local

En l'aposta per avançar cap a unes societats més interculturals, s'ha posat l'accent en la rellevància de l'àmbit local. És en les ciutats on té lloc la convivència quotidiana i des d'on es poden treballar els elements clau de la interculturalitat. Malgrat reconèixer i defensar el paper que té la dimensió local, també hem de mantenir una visió més macro, perquè molts dels factors que determinen espais de desigualtat estan relacionats amb polítiques i marcs jurídics que transcendeixen l'àmbit local. Per això, cal tenir presents i establir mecanismes de cooperació, diàleg i pressió per influir des de l'àmbit local en la presa de decisions d'altres nivells de govern.

👉 El compromís polític

Per tal que administracions públiques com els ajuntaments impulsin polítiques amb perspectiva intercultural, és fonamental el compromís i el lideratge polític real i sòlid. Sense aquest compromís és complicat que la perspectiva intercultural s'incorpori en el conjunt de polítiques i que no es quedi amb l'impuls d'alguns projectes específics amb un impacte limitat. També és necessari treballar de manera proactiva en la generació d'amplis consensos polítics per tal de garantir la sostenibilitat en el llarg termini d'aquestes polítiques i evitar que es converteixi en motiu de confrontació política.

➔ **Transversalitat i territorialitat**

Avançar cap a una ciutat més intercultural a partir de polítiques públiques que parteixin dels principis de la igualtat, el reconeixement de la diversitat i la interacció positiva i el diàleg només és possible si el conjunt d'àrees i districtes de la ciutat incorporen aquesta narrativa i marc estratègic en el disseny de les seves polítiques i línies d'actuació. Si no és així, es corre el risc de limitar la interculturalitat a un conjunt de mesures impulsades per un departament, limitant així la seva influència en moltes de les qüestions que determinen l'avenç cap als objectius que proposa la interculturalitat. En aquest sentit, l'experiència i els avenços assolits des de la perspectiva de les polítiques d'igualtat de dones i homes han de constituir un referent i una inspiració per avançar cap a la transversalitat.

➔ **Feminisme i interseccionalitat**

Les polítiques públiques amb perspectiva intercultural han d'incorporar una mirada feminista. Promoure la igualtat implica també l'equitat de gènere i combatre els aspectes més estructurals de la desigualtat de gènere i del sexisme. És important reconèixer que les diferents formes de discriminació no actuen de manera independent, sinó que estan interrelacionades i creen un sistema complex d'opressió i privilegis que sumen múltiples formes de relació i discriminació. Així, cal considerar que hi ha diverses variables tradicionalment lligades a la diversitat cultural com poden ser l'ètnia, la cultura d'origen, la religió o el país de naixement que es creuen i no són homogènies. I aquestes, alhora, convergeixen amb altres variables com poden ser l'edat, el gènere, la posició socioeconòmica, la situació administrativa, el capacitisme, etcètera. La mirada interseccional busca no oblidar aquestes realitats per treballar de manera convergent contra les discriminacions, i, en aquest sentit, identificar les interrelacions de les exclusions és clau per poder-les superar i eliminar.

➔ **Participació i cooperació amb la societat civil**

Avançar cap a una ciutat més intercultural és una responsabilitat col·lectiva i les polítiques públiques locals han de partir de la necessitat de generar espais de participació i cooperació i establir aliances amb un ampli conjunt d'agents de la societat civil. L'enfocament intercultural com a procés transformador requereix actuar a molts nivells, des de promoure canvis interns en les mateixes institucions a actuacions en l'àmbit comunitari en els barris, els centres educatius, l'espai públic, la cultura, l'esport, etcètera. La capacitat de generar espais de cooperació i de treball en xarxa amb diversos agents requereix el compromís d'assolir consensos que garanteixin un impacte més fort del conjunt d'actuacions.

➔ **Actitud proactiva i crítica**

Incorporar la perspectiva intercultural en el conjunt d'actuacions municipals requereix adoptar una actitud proactiva i crítica. Això suposa un exercici de pedagogia i d'evitar el conformisme, obrint debats complexos a temps i qüestionant-se la manera de fer les coses. Com que l'impacte de les polítiques amb perspectiva intercultural sovint no és senzill de "mesurar" per la complexitat, la interrelació de factors i la manca de dades sobre la "diversitat", es corre el risc de menystenir la seva importància i postergar la presa de decisions i l'impuls de les actuacions previstes. No adoptar aquesta actitud proactiva i crítica implica reaccionar tard, és a dir, quan es comproven les conseqüències negatives.

➔ **Creativitat i flexibilitat**

Finalment, evitar les actituds reactives i conformistes també implica una aposta per la creativitat, la innovació i la flexibilitat. No hi ha respostes senzilles a realitats complexes, i des del món local cal trencar determinades inèrcies i proposar noves mirades, buscar nous aliats i aliades i espais d'intervenció i provar noves metodologies i instruments d'intervenció. Aquesta creativitat necessària s'ha d'acompanyar de la flexibilitat que exigeix la constant adaptació als canvis de context. El que ha servit en un espai i context determinat pot no servir en un altre context on les circumstàncies i els perfils són diferents: cal afinar bé en els diagnòstics i ser flexibles en un procés d'aprenentatge constant.

3.

EL PROCÉS D'ELABORACIÓ DEL NOU PLA

El procés de disseny del nou Pla Barcelona Interculturalitat 2021-2030 s'ha impulsat des de la sisena Tinència d'Alcaldia i especialment des del Comissionat de Diàleg Intercultural i Pluralisme Religios i l'equip del Departament d'Interculturalitat i Pluralisme Religios.

Aquest procés s'ha centrat especialment en la mirada transversal, implicant-hi el conjunt d'àrees municipals i també s'ha desenvolupat a partir d'un procés participatiu adreçat a la xarxa associativa i a la ciutadania de Barcelona, amb l'objectiu d'elaborar un diagnòstic compartit que permetés identificar els principals reptes i prioritats per tal de definir les línies d'actuació del Pla.

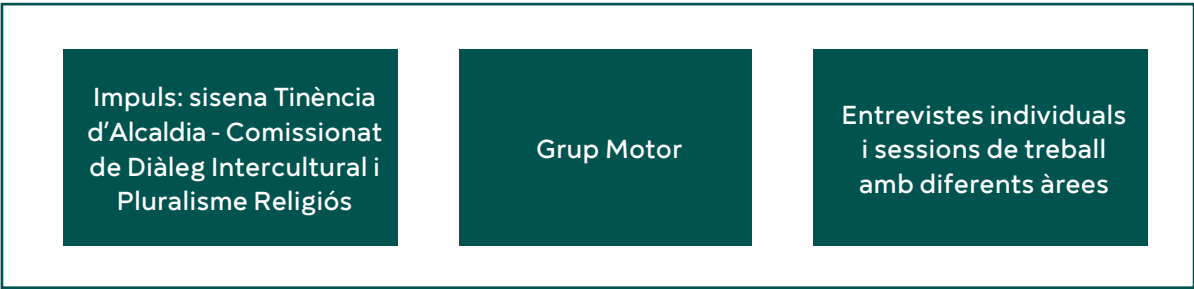
Pel que fa a la dimensió transversal, es va crear un grup motor per a l'elaboració del Pla, format per 20 persones de diferents àrees municipals i districtes de la ciutat, que s'ha reunit tres vegades per fer seguiment del procés d'elaboració del Pla. També s'han fet 25 entrevistes individuals amb representants i equips de les diferents àrees i diverses sessions de treball amb els equips rellevants com el de l'Oficina d'Afers Religiosos, el del Programa Barcelona Interculturalitat i el mateix equip del Departament d'Interculturalitat i Pluralisme Religios. A més, s'han fet entrevistes i una sessió de treball amb l'equip del Consorci d'Educació de Barcelona.

Aquest procés també s'ha enriquit amb l'anàlisi de diversos plans d'actuació sectorials i estudis elaborats per diversos centres de recerca sobre elements claus de la interculturalitat a la ciutat i la seva relació amb àmbits específics com la cultura o l'educació.

Pel que fa al procés participatiu, s'han generat diversos espais i canals de participació que han hagut de ser en línia pel context de la pandèmia, però que han permès recollir molta informació amb idees i propostes concretes d'agents socials diversos i de la ciutadania, i també de tècnics i tècniques municipals.

S'han dut a terme 15 sessions de debat en línia on, en funció del nombre de participants, s'organitzaven petits grups de discussió per valorar la diagnosi i identificar els principals reptes i prioritats i per debatre en quina mesura les actuacions municipals s'han encaminat a la igualtat de drets, el reconeixement de la diversitat i la interacció positiva i el diàleg intercultural.

En tercer lloc, s'han fet entrevistes en línia amb experts i expertes i professionals en diferents àmbits com ara les polítiques interculturals, la interseccionalitat o la diversitat lingüística.

TRANSVERSALITAT INTERNA

ELABORACIÓ DEL PLA INTERCULTURAL DE BARCELONA

PROCÉS PARTICIPATIU

<p>15 sessions de debats amb:</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➔ Consell de Dones i Consell Municipal LGTBI ➔ Xarxa Barcelona Antirumors ➔ Consell Municipal de Benestar Social, Consell Assessor de la Gent Gran, Consell Municipal d'Immigració, Consell Municipal del Poble Gitano ➔ Consell Escolar Municipal, Consell de l'Esport ➔ el Pluralisme Religios en el marc del nou PBI ➔ el teixit associatiu de la ciutat (4) ➔ serveis i equipaments municipals de proximitat (2) ➔ tècnics i tècniques municipals ➔ tècnics i tècniques municipals de les direccions de Serveis a les Persones (Districtes) ➔ tècnics i tècniques municipals de Serveis Socials ➔ tècnics i tècniques de Comunicació
<p>7 entrevistes amb:</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➔ joves ➔ referents del món cultural ➔ Xarxa Barcelona Antirumors ➔ professionals de l'àmbit de la salut ➔ professionals i experts/es de la diversitat lingüística i plurilingüisme ➔ experts/es de la interseccionalitat ➔ experts/es i formadors/es en polítiques interculturals

Per últim, en el marc del procés participatiu s'ha dut a terme una enquesta en línia a la plataforma decidim.barcelona. El qüestionari va estar disponible des del 21 d'octubre fins al 24 de novembre i el volum de respostes ha estat de 126. L'enquesta s'ha articulada a través d'una sèrie de preguntes que tenien com objectiu la recerca de respostes a la percepció actual de la ciutadania en relació amb la igualtat de drets, oportunitats, equitat i no discriminació; la percepció en relació amb la interacció i el diàleg intercultural i el reconeixement de la diversitat. Per a més informació, consulteu l'annex 1.

Al llarg dels mesos que ha durat aquest procés, s'ha treballat en paral·lel en l'elaboració del Diagnòstic PBI, que podeu consultar, si escau, i del qual trobareu la informació essencial que fonamenta el nou pla en les properes pàgines, i en el recull de propostes. Ambdues línies han estat essencials en l'elaboració final d'aquest Pla.

4.

EL CONTEXT LOCAL

El Pla intercultural que es va impulsar fa 10 anys responia a una realitat i uns reptes que han evolucionat. Per això, s'ha realitzat un diagnòstic de la situació actual de la ciutat des de la perspectiva intercultural a partir d'informació quantitativa i, principalment, qualitativa mitjançant entrevistes amb professionals de les diferents àrees municipals i un procés participatiu amb aportacions d'agents de la societat civil.

La Barcelona diversa

Les dades sociodemogràfiques ens presenten una Barcelona més diversa des del punt de vista de l'origen: el pes relatiu de la població nascuda a l'estranger ha augmentat quasi 7 punts percentuals en 10 anys, que ha passat del 21,1% (2010) al 27,8% (2020)¹. Actualment, viuen a la ciutat persones de 183 països diferents, 14 més que el 2015, i s'ha incrementat en un 57% el nombre de persones comunitàries en els últims nou anys. A més, en els darrers anys, l'arribada de persones refugiades ha augmentat exponencialment: de 195 el 2010 a 7.374 el 2018.

A més, s'estima que un 0,6% (de 0,4% a 0,9%) de la població més gran de 15 anys no institucionalitzada declara formar part del poble gitano (Anàlisi interna de l'ASPB, 2020 - Enquesta de Salut de Barcelona, 2016).

La diversitat és també lingüística, amb al voltant de 300 idiomes parlats a la ciutat, i religiosa, amb 974 comunitats religioses de fins a 25 confessions diferents i 510 centres de culte al 2019.

1. - Vegeu [Estadística i Difusió de Dades. La població de Barcelona nascuda a l'estranger](#)

El diagnòstic

Presentem a continuació les conclusions del diagnòstic alineat amb el marc conceptual i responent als tres principis d'igualtat real i efectiva de drets, deures i oportunitats, de reconeixement i respecte de la diversitat, i d'interacció positiva, generació de vincles, participació i diàleg intercultural.

Igualtat de drets i oportunitats

Desigualtats vinculades al marc jurídic

Desigualtats en l'accés als serveis o equipaments municipals

Discriminacions

El context global i de ciutat ha estat marcat per un increment de les desigualtats (crisi econòmica i financera, covid-19) amb un impacte en la cohesió social de la ciutat que ha afectat de manera particular determinats col·lectius amb més risc de vulnerabilitat. És en aquest marc que observem **desigualtats vinculades al marc jurídic que condicionen l'accés a alguns serveis bàsics**, com el de la salut, però també al mercat laboral, a l'habitatge o la representació i participació política de les persones extracomunitàries.

En el cas del mercat de treball, l'atur afecta més la població estrangera i determinats col·lectius com ara el poble gitano^{II}. A més, hi ha una important etnificació i racialització de determinats llocs de treball que afecta dones estrangeres i s'ha consolidat una bossa de persones en situació irregular, mancades de drets laborals i susceptibles d'explotació, com per exemple els *riders*. Una de les barreres destacables és la dificultat en els processos d'homologació dels títols acadèmics.

Accions de govern

- › [Mesura de govern per afavorir l'accés a la regularitat i prevenir la irregularitat sobrevinguda](#) (2017)
- › Programa Pròxim d'inserció sociolaboral per a persones en situació administrativa irregular regularitzable (Barcelona Activa)
- › [Pla per al foment de l'ocupació juvenil de qualitat 2016-2020](#)
- › [Estratègia local amb el Poble Gitano de Barcelona + Programa Acceder](#)
- › [Programa Transocupació \(Barcelona Activa\)](#)
- › [Mesura de govern "Barcelona, ciutat de talent"](#)
- › Estratègia contra la feminització de la pobresa i la precarietat a Barcelona (2016-2024)
- › Mesura de govern d'Economia Feminista: Per a la millora de les condicions econòmiques, socials i laborals de les ocupacions més feminitzades i precaritzades (2021)

També hi ha **barreres d'accés en igualtat de condicions a diferents serveis, espais i equipaments municipals a causa, en part, d'una adaptació insuficient a la realitat diversa de la ciutat i que planteja situacions de discriminació**. És el cas de l'àmbit de la salut, dels equipaments culturals o dels equipaments de proximitat, que encara no tenen incorporada la perspectiva intercultural de manera estructural. Per exemple, si bé les biblioteques han fet una gran tasca^{III}, als centres cívics hi ha una transversalització desigual de la perspectiva intercultural en la seva programació^{IV}.

En relació amb el Pluralisme Religios hi ha reptes o obstacles per a la materialització d'alguns drets com ara l'accés a serveis funeraris^V, l'ús de determinats equipaments municipals, la garantia dels drets en els centres educatius i en contextos laborals, la dignificació dels espais de culte i l'equiparació en drets de les diverses tradicions religioses.

II.- El 2015, s'estimava que la població gitana havia notat més els efectes de la crisi econòmica i financera. Hi havia més atur entre la població gitana (36,4%) que en el conjunt de Catalunya (20,9%).

III.- Organitzen clubs de lectura al voltant de temes relacionats amb la diversitat, disposen d'un fons de llibres en les principals llengües d'origen dels i de les residents de Barcelona, participen en el projecte "A l'estiu, Barcelona t'acull" dirigit a infants i joves que han arribat a Barcelona procedents de reagrupament familiar.

IV.- Al [Pla de centres cívics 2015-2019](#), la interculturalitat no figurava en el seu full de ruta. Això no obstant, al nou Pla 2019-2023 la perspectiva intercultural hi és molt present.

V.- Barcelona disposa de parcel·les específiques per a l'enterrament segons els rituals propis del judaisme i l'islam. No obstant això, altres tradicions religioses no tenen espais específics. Si bé hi ha iniciatives alternatives de les mateixes comunitats (com la pakistanesa) de comprar terrenys i autogestionar-se, s'estima que no tenen una estratègia de gestió administrativa.

Accions de govern

- La mesura de govern pels drets culturals a Barcelona del 2021
- Mesura de govern sobre la garantia del tracte igualitari sobre la diversitat religiosa quant a la realització d'activitats puntuals en l'àmbit públic

La igualtat d'oportunitats en l'àmbit educatiu és un objectiu multifactorial i molt complexa en el qual tant les diferències de possibilitats com la perspectiva de la diversitat cultural esdevenen variables que cal tenir en compte. Quan s'analitzen els factors que condicionen l'èxit educatiu, es destaquen com a variables amb pes específic la composició social de les famílies, de les escoles i la situació de segregació escolar de molts dels centres educatius. En aquest sentit, les polítiques per a una distribució equilibrada de l'alumnat en situació de vulnerabilitat social (col·lectiu on hi ha un elevat percentatge de famílies d'origen estranger^{VI}) són fonamentals i tenen encara molt recorregut de millora.

El repartiment d'alumnat estranger entre educació pública i privada és prou desigual, amb el **64,7% de l'alumnat d'origen estranger matriculat a escoles públiques** (curs 2017-18) quan, en termes globals, el 58,6% de l'alumnat assisteix a escoles concertades o privades. Tot i això, gràcies als plans contra la segregació educativa impulsats, la tendència ha evolucionat favorablement, i des del curs 2010-2011 fins al curs 2018-2019, el percentatge de corresponsabilització ha millorat, de manera que l'alumnat d'origen estranger a l'escola pública ha passat d'un 73,2 a un 63,2%^{VII}.

La **incorporació tardana es mostra com el primer factor que explica el baix rendiment escolar**, la discontinuïtat i l'abandonament. En aquest sentit, els valors de fracàs escolar més elevats es donen entre els alumnes nascuts a l'estranger i que han arribat a Catalunya amb 7 anys o més, en què una tercera part dels nois i una quarta part de les noies no assoleixen el grau d'ESO. Són preocupants també els alts nivells d'abandonament escolar del poble gitano^{VIII}.

Accions de govern

- El Pla estratègic del Consorci d'Educació de Barcelona 2017-2021 estableix un pla de treball per avançar en l'èxit educatiu i la millora dels nivells d'equitat i excel·lència
- [Estratègia local amb el Poble Gitano de Barcelona](#)

Per últim, les discriminacions es troben entre les causes de diverses desigualtats en àmbits com el laboral, l'accés a l'habitatge i a determinats serveis. Hi ha hagut un **augment del registre de les situacions de discriminació^{IX}, en les quals el racisme i la xenofòbia són les principals causes de la discriminació**. La majoria de discriminacions reportades tenen lloc a l'espai públic i al transport. Més enllà dels registres, cal tenir en compte les percepcions dels col·lectius diversos en sentir-se agredits en el dia a dia per actituds discriminatòries.

VI.- [L'estudi sobre el perfil de l'alumnat vulnerable a Barcelona](#) publicat pel Consorci d'Educació de Barcelona el 2020 estima, entre altres dades rellevants, que el 40% dels infants en situació vulnerable són de famílies estrangeres

VII.- Estadística i difusió de dades. [Perfil dels alumnes no universitaris de Barcelona segons nacionalitat](#).

VIII.- S'estima que el 64% dels alumnes gitans i gitanes (d'entre 16 i 24 anys) no conclou els estudis obligatoris, enfront del 13% del conjunt de l'alumnat. Fundació Secretariado Gitano (2013). [El alumnado gitano en secundaria: un estudio comparado](#). Ministeri d'Educació, Cultura i Esport.

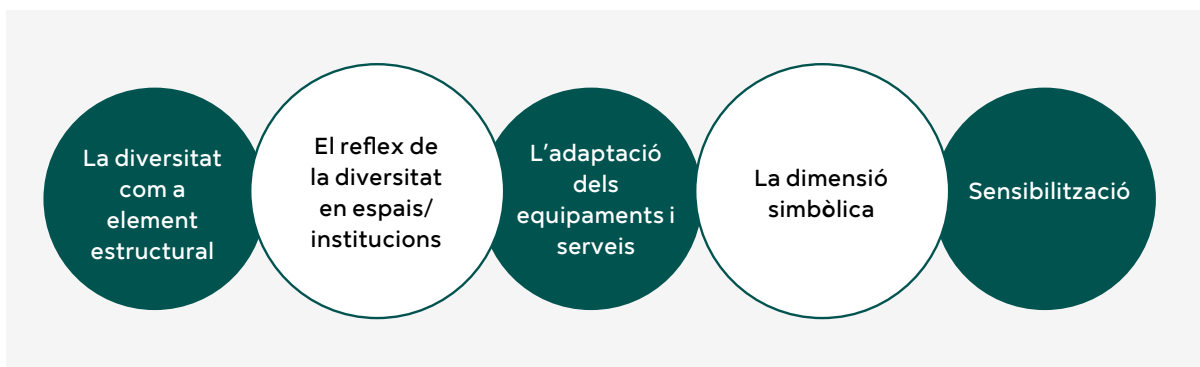
IX.- Al 2019 es van registrar 411 casos, respecte als 265 del 2018 o els 305 del 2015. [Informe de l'Observatori de les Discriminacions a Barcelona 2019](#).

L'Ajuntament ha donat un important impuls a les polítiques contra les discriminacions, però encara cal reforçar-les en un context d'augment dels discursos racistes, xenòfobs, islamòfobs, etcètera. També caldria destacar el treball conjunt entre administració i entitats per oferir un servei integral d'atenció amb protocols de derivació, donar suport financer i logístic a les organitzacions que donen suport a les víctimes de discriminació i millorar la recollida de dades a través de l'Observatori de les discriminacions. En aquest sentit, es presenta necessari reforçar les estratègies que qüestionen prejudicis i estereotips sobre les diversitats, com és el cas de l'Estratègia BCN Antirumors.

Accions de govern

- Pla per la justícia de gènere (2016-2020)
- Estratègia local amb el poble gitano de Barcelona (2015)
- Pla municipal per la diversitat sexual i de gènere (2016-2020)
- Mesura del govern "Barcelona, ciutat de drets" (2016)
- Mesura de govern "Pla de formació interna en drets humans i diversitat" (2016)
- Mesura de govern "Oficina per la No Discriminació" (2017)
- Mesura de govern "Pla municipal de lluita contra la islamofòbia" (2017)

Reconeixement de la diversitat

En primer lloc, **la diversitat encara no es reconeix com un element estructural de la identitat de la ciutat**. S'estima, a més, que s'ha de desvincular el concepte *diversitat* del concepte *immigració*. Per exemple, al poble gitano se'l continua tractant com un poble estranger, i en el cas de les polítiques i mesures cap a la gent gran no es té en compte la perspectiva intercultural.

En el cas del reconeixement de la pluralitat religiosa, es treballa des de l'Oficina d'Afers Religiosos (OAR) per visibilitzar i reconèixer aquesta pluralitat present a la ciutat. No obstant això, es percep que aquesta pluralitat sovint tampoc es reconeix com un fenomen intrínsec, sinó que tendeix a vincular-se estrictament als moviments migratoris o a la diversitat cultural.

En el cas del reconeixement de la diversitat de llengües, es treballa amb diferents recursos des del Consorci d'Educació de Barcelona (CEB) i el Programa BCN Interculturalitat (PROGBI) (aprenentatge de llengües d'origen i projectes^x). El poble gitano considera, això no obstant, que s'ha de reconèixer l'idioma romaní com a oficial i incloure'l en el circuit d'aprenentatge de llengües maternes.

X.- com els projectes de llengües maternes (extraescolars d'urdú i d'àrab al Besòs). Lingüapax participa en un projecte per fer visible la riquesa que la diversitat lingüística i cultural. Aquesta associació ofereix orientacions i propostes per al tractament de les llengües en les comunicacions municipals.

En segon lloc, **les institucions i els diferents espais i actors de la societat civil no reflecteixen aquesta diversitat** (treballadors/es municipals, professionals de diferents àmbits socials i culturals —monitors/es, professorat—).

En tercer lloc, s'estima necessari que es destinin **més esforços a l'adaptació dels equipaments i dels serveis municipals a la diversitat per garantir el reconeixement de la diversitat i generar confiança en el sistema** (de salut, educatiu, cultural). En el cas dels esports, a Barcelona es practiquen esports per part de comunitats nouvingudes de les quals cal millorar les condicions precàries, i serien necessàries més iniciatives que impulsin l'esport com una eina d'empoderament^{XI}, caldria fomentar els esports alternatius, adequant les instal·lacions municipals, i diversificar l'oferta escolar amb esports minoritaris tot fent atenció a les diferents pràctiques esportives de noies i nois. Un altre repte es presenta amb el fet que determinades comunitats no se senten interpel·lades per la programació dels grans equipaments culturals de la ciutat.

En un altre àmbit, com per exemple el de la seguretat, els serveis policials i d'emergències han de formar-se per tal d'adaptar-se a aquesta societat diversa, tenint present com aquesta diversitat pot incidir a l'hora de portar a terme aquests serveis, ja que pot condicionar la interacció amb la ciutadania a l'hora de prevenir riscos per la seva seguretat i integritat.

En aquest sentit, part de la tasca recau en la necessitat de desenvolupar noves competències atesa la **falta de formació i capacitació en competències interculturals en molts àmbits**, incloent-hi el coneixement de les llengües i els codis de la població que resideix als barris. És important destacar, això no obstant, la consolidació de la formació en interculturalitat dins de l'oferta formativa que ofereix l'Ajuntament.

En quart lloc, s'ha de tenir present la dimensió simbòlica. Des de molts àmbits on s'impulsen polítiques interculturals **no es treballa suficientment la dimensió comunicativa i encara no s'ha incorporat una narrativa que no posi l'accent només en les complexitats relacionades amb la diversitat**. El PROGBI ha fet avenços per millorar la manera d'adreçar-se a la ciutadania i visibilitzar les accions que la ciutat emprèn, així com per establir vincles amb mitjans de comunicació^{XII}.

La dimensió simbòlica també queda reflectida en el nomenclàtor de la ciutat, els premis que s'atorguen, la narrativa històrica de la ciutat o en el disseny i els elements que es troben a l'espai públic o les festivitats i celebracions, aspecte en què la ciutat està lluny que aquests elements representin la diversitat real de la ciutat. Pel que fa a les celebracions i festivitats populars i religioses, s'han produït avenços importants, però també falta molta feina per debatre des de la perspectiva intercultural sobre els calendaris, la comunicació que es fa de les diferents festivitats i com s'incorporen imagnaris i codis culturals diversos.

Les manifestacions que donen veu, espai i visibilitat a l'espai públic d'expressions culturals d'origen divers^{XIII} constitueixen un dels espais més rellevants de coneixement mutu i diàleg intercultural. Amb tot, es percep que encara són necessaris **més espais per al reconeixement de la diversitat de les cultures i el Pluralisme Religios. Per exemple, en el cas de les festivitats, haurien d'integrar-se**

XI.- El programa "Convivim esportivament" de l'IBE ofereix projectes com ara [Criquet Jove a BCN](#) o [Basket Beat](#).

XII.- Aquest programa dona suport i assessorament a entitats i altres departaments de l'Ajuntament. A més, la comunicació és una de les quatre línies d'acció de l'Estratègia Antirumors amb accions encaminades a promoure l'ús d'un llenguatge inclusiu i el tractament correcte de la diversitat en els mitjans de comunicació i les xarxes socials i proposar contranarratives i narratives alternatives sobre la diversitat. S'ha donat suport a projectes periodístics i a l'Observatori del discurs discriminatori als mitjans de comunicació, entre d'altres. També el [portal Diverscat](#) ofereix una eina digital per als i les professionals de la comunicació per millorar el tractament de la diversitat cultural en els mitjans de comunicació.

XIII.- Alguns exemples: la [Trobada BCN Ciutat Diversa](#); el calendari interconfessional de l'OAR; l'[Any Nou Xinès](#); el [Festival Matsuri de Cultura Japonesa](#); el Festival Raval(s); Àfrica Moment; el Black Barcelona Festival; el Festival de Cinema Jueu de Barcelona, la Mostra de Cinema Africà i el Festival de Cinema Asiàtic.

de manera natural en el cycle festiu tradicional de la ciutat, ocupant l'espai públic de manera no segregada i equitativa.

Cal destacar l'important paper que ha tingut l'Espai Avinyó com a centre dinamitzador i promotor de la interculturalitat. El risc, però, és que aquest espai sigui on es tracten aquests temes, en lloc de transversalitzar la perspectiva intercultural a tots els espais socioculturals de la ciutat.

Interacció positiva, diàleg intercultural i participació

En general, es té la percepció **que hi ha més coexistència que convivència o interacció positiva**. A més, no disposem de gaires dades per conèixer la intensitat i la naturalesa de les interaccions^{XIV}.

La suma de condicionants econòmics, laborals, el preu de l'habitatge, de desigualtats de drets, de prejudicis i discriminacions acaben determinant processos segregadors. A més, en el context actual, i a diferència del 2010, el missatge xenòfob, racista i exclouent s'ha fet més present no només als mitjans de comunicació i a les xarxes socials, sinó que actualment també ha ocupat espais de representació política que abans eren més minoritaris. En aquest sentit, la manera en què les persones es formen les percepcions entorn a la diversitat ha canviat molt, s'ha reforçat la polarització i això també afecta el nivell de confiança entre veïns i veïnes.

Si observem la distribució per barris, en tres d'ells la població nascuda a l'estranger és al 2020 superior al 50% (el Raval, el Barri Gòtic i Sant Pere, Santa Caterina i la Ribera^{XV}). Se subratllen els **efectes de la gentrificació sobre alguns col·lectius**, com és el cas del poble gitano. No obstant això, **hi ha més segregació escolar que no pas territorial^{XVI}**.

Accions de govern

- El Pla de xoc contra la segregació escolar (2019)
- El Pla de barris

XIV.- Ha incrementant lleugerament la barreja i la presència de diversitat a tots els barris. L'evolució indica un lleuger increment de les llars mixtes: ha passat del 9,4% el 2010 a l'11,7% el 2020. Estadística i difusió de dades. Evolució de les llars per nacionalitat, [2007-2011](#), i domicilis per nacionalitat de les persones, [2016-2020](#)

XV.- Aquest fet no s'assolia al 2010, quan Ciutat Vella tenia un 40,5% de veïns i veïnes amb nacionalitat estrangera. [Estadística i difusió de dades. Població per lloc de naixement per districtes i barris. Gener 2020 i Gener 2010.](#)

XVI.- Ciutat Vella és el districte que té més proporció d'alumnes de nacionalitat estrangera. Els districtes on s'observa més segregació escolar en educació infantil i primària són els d'Horta-Guinardó, les Corts, Sants-Montjuïc i Ciutat Vella. A secundària, la segregació escolar es redueix (curs 2017-18).

El disseny de l'espai públic també pot determinar processos segregadors: caldrà treballar per prioritzar les persones, i millorar els entorns, per tal que siguin espais més segurs o accessibles. Un dels col·lectius que cal reivindicar més en aquest model de ciutat són les dones i nenes^{XVII}.

Pel que fa als usos diversos de l'espai públic, i a les discriminacions que es produeixen, es fa evident la necessitat de disposar de més recursos i serveis de mediació que incorporin la perspectiva intercultural per tal de gestionar aquestes realitats^{XVIII}.

Pel que fa a la participació i al sufragi actiu i passiu, la desigualtat formal marcada pel marc jurídic limita la participació de determinats col·lectius. Això no obstant, el nombre de persones inscrites al cens electoral és considerablement més baix que el límit establert per la legislació^{XIX}.

Els espais formals i informals de participació municipal (consells sectorials i de barris) no incorporen la mirada intercultural ni reflecteixen la diversitat d'origens i de contextos socioculturals. En aquest sentit, es fa necessari avaluar els recursos amb els quals compten els consells per desenvolupar el nivell i la qualitat de la participació que volem.

Accions de govern

- La Mesura de govern per al foment de la participació de persones d'origens i contextos culturals diversos en els canals de participació (2016)
- Urbanisme i gènere: marxex exploratòries de vida quotidiana (2019)

En l'àmbit de l'esport, eina clau de foment de la interacció positiva, es detecta que no totes les entitats esportives reflecteixen la diversitat sociocultural dels barris on es troben, que cal incrementar la formació intercultural en l'àmbit de l'esport i la dificultat de les persones estrangeres per poder federar-se. Algunes iniciatives municipals com Patis Oberts constitueixen espais excel·lents per incorporar entitats culturals i esportives del territori.

Governança

Per últim, abordem els reptes relacionats amb l'organització. En primer lloc, **el personal de l'Ajuntament i els proveïdors de serveis no reflecteixen la diversitat sociocultural de la ciutat** i tampoc es disposa de protocols específics de no discriminació.

En segon lloc, hi ha la necessitat de **reforçar els mecanismes interns de gestió, seguiment i avaluació**. Això implica, d'una banda, consolidar els mecanismes de coordinació amb el conjunt d'àrees municipals i amb diferents nivells de governança per garantir que la transversalitat arribi a més àrees, però també s'han de reforçar els vincles amb els districtes de la ciutat. D'altra banda, la mancança d'un sistema de seguiment i avaluació del Pla està relacionada amb el **dèficit d'informació, dades i indicadors sobre la diversitat i la interculturalitat, així com de dades desagregades per sexe**.

XVII.- Mesura de govern "Urbanisme amb perspectiva de gènere" 2017.

XVIII.- L'Ajuntament disposa dels serveis següents: Servei de Gestió de Conflictes d'Àmbit Social a l'Espai Urbà; Recurs de Mediació (situacions de convivència veïnal); Servei de Traducció i Mediació Intercultural; Servei de Mediació i Resolució Alternativa de Conflictes (OND, OAR); grup de treball Urbanisme i Seguretat (2016).

XIX.- El projecte La meva ciutat - el meu vot va tenir com a objectiu augmentar la inscripció en el cens electoral de cara a les eleccions municipals del 2019. Amb la campanya, el nombre de persones comunitàries inscrites va créixer un 50% entre el 2015 i el 2019, amb el 25,6% dels residents comunitaris registrats (però és encara un nivell d'inscripció baix). El percentatge és més baix per a les persones extracomunitàries inscrites (1.646), una molt baixa representació

5.

CONTINGUT DEL PLA BARCELONA INTERCULTURALITAT 2021-2030

El Pla Barcelona Interculturalitat 2021-2030 és el resultat del diagnòstic realitzat, a partir del qual s'han identificat els principals reptes de la ciutat relacionats amb els principis i l'enfocament intercultural.

La interculturalitat és un procés de transformació en el temps que és dinàmic i que cal adaptar a cada context des d'una actitud proactiva, flexible i d'aprenentatge constant. Per aquest motiu, el **Pla ha d'incorporar aquesta dinàmica de procés i es planteja amb una mirada llarga de 10 anys de manera que constitueixi el paraigua estratègic del conjunt de polítiques i actuacions de l'Ajuntament amb perspectiva intercultural.**

El Pla defineix uns eixos, uns objectius i un conjunt de mesures que s'estructuren a partir dels principis interculturals però que impliquen totes les àrees i districtes de la ciutat, posant èmfasi en la necessitat de reforçar-ne la mirada transversal i territorial.

En aquest sentit, com a marc estratègic d'actuació, cal que incorpori una dimensió dinàmica que permeti que les línies d'actuació es concretin i s'adaptin a cada àmbit d'actuació i als canvis de context. Per això, es planteja com **un pla "viu" i dinàmic, i el seu desplegament implica que el conjunt d'àrees i districtes defineixin els seus propis plans d'acció intercultural de manera sintètica i per a un període de 2-3 anys.** Aquests plans incorporaran les línies d'actuació del Pla intercultural que corresponguin al seu àmbit, però en molts casos també inclouran altres accions més específiques i concretes de cada àmbit.

D'aquesta manera, el Pla es manté com a marc estratègic durant els propers 10 anys i, al mateix temps, permet adaptar-se i aterrar amb més detall a cada àmbit a partir de la realitat canviant i dinàmica de la ciutat i dels resultats que es vagin assolint a partir de l'avaluació i impacte de les polítiques.

Objectiu global

L'objectiu global del Pla és avançar decididament cap a una ciutat més intercultural a partir dels principis d'igualtat, reconeixement de la diversitat, interacció positiva i diàleg intercultural, per construir una ciutat més inclusiva, dinàmica i justa, i afavorir la cohesió social i la convivència.

5 eixos, 26 objectius, 106 mesures

EIXOS	OBJECTIUS
1. Avançar cap a una igualtat real de drets, deures i oportunitats de totes les persones, a partir del compromís amb la no discriminació i l'equitat.	1.1. Identificar els espais de desigualtats jurídiques i promoure espais de millora
	1.2. Reforçar la lluita contra la discriminació i els delictes d'odi
	1.3. Garantir la igualtat de tracte i d'accés de tothom als serveis i equipaments municipals
	1.4. Abordar i prevenir les situacions de desigualtat i vulnerabilitat relacionades amb els àmbits laboral, de salut i d'accés a l'habitatge
	1.5. Promoure un sistema educatiu inclusiu, de qualitat i que afavoreixi la igualtat d'oportunitats de tot l'alumnat
2. Avançar en el reconeixement i respecte de la diversitat com una realitat estructural de la ciutat	2.1. Avançar en el reconeixement institucional i simbòlic de la diversitat
	2.2. Adaptar el conjunt de serveis, programes i equipaments municipals per tal que es reconegui la diversitat des de la perspectiva intercultural
	2.3. Promoure el currículum intercultural a les escoles i centres educatius
	2.4. Reforçar la mirada de la diversitat com una oportunitat per l'enriquiment i el desenvolupament sostenible de la ciutat
	2.5. Promoure el reconeixement de la diversitat i la perspectiva intercultural en el conjunt de les diferents festivitats populars i culturals
3. Afavorir la generació d'espais i oportunitats per la interacció positiva i la generació de vincles i relacions en condició d'igualtat	3.1. Reduir els factors que condicionen i reforcen els processos de segregació
	3.2. Promoure un espai públic inclusiu per a tothom que faciliti i reconegui la diversitat d'usos i perfils, garantint els drets de tothom
	3.3. Promoure oportunitats per la interacció positiva a partir d'interessos comuns i activitats i espais de dinamització cultural, social i esportiva
	3.4. Reforçar els instruments i equips de mediació i gestió de conflictes des de la perspectiva intercultural
	3.5. Reduir els condicionants que es troben en l'origen de les actituds discriminatòries i que també dificulten la convivència i la interacció
4. Promoure el diàleg intercultural, la participació i un concepte de ciutadania activa que aprofundeixi en els valors i la pràctica democràtica	4.1. Promoure la cultura i la pràctica del diàleg intercultural com a instrument fonamental de l'acció municipal conjuntament amb actors de diversos àmbits socials
	4.2. Garantir la presència i representació de la diversitat de la ciutat en els diferents espais i processos participatius impulsats per l'Ajuntament
	4.3. Fomentar la participació de la ciutadania diversa en el conjunt d'àmbits i espais socials de representació i presa de decisions
5. Garantir que el conjunt de l'acció de govern municipal incorpora els principis i l'enfocament intercultural	5.1. Reforçar la dimensió transversal de la interculturalitat
	5.2. Reforçar la cooperació territorial
	5.3. Reforçar la cooperació amb la xarxa associativa de la ciutat
	5.4. Treballar en un context de governança multinivell
	5.5. Informes de seguiment i evolució
	5.6. Incorporar la diversitat sociocultural de la ciutat en el personal de l'Ajuntament i en la provisió de serveis
	5.7. Millorar les competències interculturals
	5.8. Producció i transferència de coneixement

EIX 1.

Avançar cap a una igualtat real de drets, deures i oportunitats de totes les persones, a partir del compromís amb la no discriminació i l'equitat

Des de la perspectiva intercultural, el compromís per la igualtat des de l'àmbit local ha de tenir molt present la mirada interseccional, ja que diversos factors s'interrelacionen i influeixen conjuntament en les desigualtats. En alguns casos, l'origen, l'ètnia, la racialització, o la identitat religiosa són viscudes des de la complexitat i la dificultat que reforcen, o fins i tot determinen desigualtats de caràcter socioeconòmic i de capacitat de participar des d'una posició d'igualtat en la construcció col·lectiva de la ciutat. En aquest sentit, cal vetllar per la igualtat des de l'aposta per l'equitat, tenint presents els diferents contextos i especificitats de cada persona.

L'actuació des de l'àmbit local, malgrat no pugui incidir en algunes de les causes de fons de les desigualtats, pot impulsar polítiques destinades a mitigar i compensar les conseqüències de desigualtats de caràcter jurídic, econòmic o de mercat laboral, i les que estan vinculades a l'accés a serveis bàsics, com ara l'habitatge, els serveis socials, l'educació o el dret a la cultura i a la participació. Finalment, l'Ajuntament té una gran responsabilitat a l'hora de combatre les actituds i processos discriminatoris, inclosos els que tenen una dimensió institucional i sistèmica, ja que suposen vulneracions de drets fonamentals i de la igualtat de tracte i d'oportunitats de totes les persones.

1.1- Identificar els espais de desigualtats jurídiques i promoure espais de millora

- » Elaborar un diagnòstic per identificar espais de **desigualtats jurídiques i vulnerabilitats i possibles mecanismes de correcció**, com ara l'enfortiment de la incidència política sobre la normativa que afecta la desigualtat i que no és competència municipal. És el cas de la impossibilitat d'accedir a determinades feines del sector públic, a la federació esportiva, o, de manera més genèrica, l'accés normalitzat a l'administració de l'Estat en relació amb els tràmits d'estrangeria (NIE, empremtes, etcètera).
- » Reforçar les accions per facilitar l'**empadronament** actiu per protegir les persones en situació de vulnerabilitat i garantir el dret d'accés als serveis bàsics: l'adequació a la Resolució de 29 d'abril de 2020, que dicta instruccions tècniques sobre la gestió del Padró municipal², i la millora del procediment per aconseguir l'Informe de Coneixement de Residència per a l'empadronament sense domicili fix, promovent, alhora, un compromís i una estratègia conjunta en el conjunt de municipis de l'Àrea Metropolitana.
- » Promoure la **inscripció al cens electoral** de les persones estrangeres amb dret a vot i reclamar una modificació de la legislació actual per permetre la participació electoral de les persones estrangeres residents de llarga duració en les eleccions locals.
- » Fer seguiment del compliment de les accions de la **Mesura de govern per afavorir l'accés a la regularitat i prevenir la irregularitat sobrevinguda**, aprovada el maig del 2017³.
- » Fer un seguiment del compliment del dret a la llibertat religiosa i de culte.

2- Vegeu https://www.boe.es/diario_boe/txt.php?id=BOE-A-2020-4784

3- Vegeu https://bcnroc.ajuntament.barcelona.cat/jspui/bitstream/11703/102541/5/MGIrregularitat_3.pdf

1.2 - Reforçar la lluita pel ple reconeixement de la diversitat, contra la discriminació i els delictes d'odi

- » Desplegament a escala local de la nova **Llei d'igualtat de tracte i no discriminació** que amplia la capacitat sancionadora de l'Ajuntament en diversos àmbits com la salut, el comerç, la justícia, etcètera, i reforçar els mecanismes de garantia dels drets com ara l'elaboració de protocols de detecció de discriminacions i vulneració de drets i el foment dels mecanismes de justícia restaurativa i de resolució alternativa de conflictes en situacions de discriminació.
- » Millorar els **mecanismes de generació de coneixement** i identificació de discriminacions: consolidar el Centre de Recursos en Drets Humans com el servei de referència en les polítiques de prevenció de les vulneracions de drets i l'Observatori de les Discriminacions per la seva feina de recollida d'informació; millorar la identificació dels delictes d'odi mitjançant estudis de percepcions i introduint canvis en l'enquesta de victimització de Barcelona per incloure la dimensió de les agressions de caràcter racista o marcades per l'odi en la percepció de la seguretat de la ciutadania, i elaborar un estudi sobre el racisme institucional en el marc del Consell Municipal d'Immigració.
- » Ampliar la informació, formació, incidència i sensibilització en relació amb la discriminació a través de l'Estratègia BCN Antirumors i de la definició del nou Pla d'acció de la Xarxa BCN Antirumors.
- » Fer seguiment del compliment de les accions de la **mesura de govern del programa "Barcelona, ciutat de drets"**, aprovada el 2016.

1.3 - Garantir la igualtat de tracte i d'accés de tothom als serveis i equipaments municipals

- » Millorar i reformular de manera coordinada la **recollida d'informació de les persones usuàries** dels serveis municipals per permetre la identificació i el seguiment de les possibles barreres d'accés amb indicadors compartits i amb dades desagregades per sexe.
- » Elaboració d'un **mapa transversal sobre les desigualtats d'accés als serveis i equipaments municipals** i promoure la presa de consciència de possibles pràctiques discriminatòries que puguin donar-se en el marc de la prestació de serveis dels equipaments.
- » Elaboració de **plans concrets d'adaptació o reformulació dels serveis, tràmits i equipaments per garantir la igualtat d'accés**, tenint presents les barreres d'accés identificades, simplificant la complexitat burocràtica, donant més flexibilitat horària i impulsant mesures concretes per evitar la bretxa digital. És el cas de la necessitat de reforçar els serveis de **traducció** de l'Ajuntament (serveis socials, PIAD, etcètera) o l'adaptació de serveis funeraris per garantir el respecte a drets fonamentals i evitar pràctiques discriminatòries. Portar a terme, juntament amb els punts d'informació i atenció a les dones (PIAD) un procés d'anàlisi per millorar i garantir l'accés i atenció de totes les dones de la ciutat al servei. Aquest procés es pot portar a terme amb altres serveis municipals.
- » Impulsar el procés de revisió del **Pla d'acollida** de la ciutat per tal d'aprofundir en aquesta etapa del procés migratori i reforçar la perspectiva intercultural en el conjunt de les polítiques d'acollida.
- » Seguiment del compliment de la **mesura de govern "Garantia del tracte igualitari sobre la diversitat religiosa quant a la realització d'activitats puntuals a l'àmbit públic"** (2017).

1.4 - Abordar i prevenir les situacions de desigualtat i vulnerabilitat relacionades amb els àmbits laboral, de salut i d'accés a l'habitatge

- » Dissenyar els recursos d'atenció municipal incorporant la realitat de perfils i situacions específiques, com per exemple la gent gran d'origen migrant, les dones migrades, el poble gitano, joves i adolescents migrants sense referents adults, etcètera, com ja s'ha fet en alguns casos.
- » Incorporar les perspectives intercultural i interseccional al proper Acord de Ciutat per a l'Ocupació de Qualitat 2021-2030 de Barcelona Activa, per poder contribuir a l'ocupació inclusiva i a la reducció de les desigualtats en l'accés al mercat laboral.
- » Continuar amb el creixement anual de manera sostinguda de la població estrangera en els programes d'ocupació de Barcelona Activa, que va començar amb la implantació de l'Estratègia per l'Ocupació de Barcelona 2016-2020.
- » Apostar, a partir dels àmbits d'actuació del nou Pla de foment de l'ocupació juvenil 2020-2023 amb la participació del Departament d'Interculturalitat i Pluralisme Religios, per l'orientació professional, la formació i el suport a la inserció laboral de joves en situacions de vulnerabilitat i minorització social i posant en valor la diversitat del talent jove.
- » Facilitar **l'accés al mercat laboral** reforçant el servei **d'homologació i convalidació de títols** estrangers (no universitaris i universitaris) que disposa el SAIER, reforçant els programes que atenen col·lectius particularment vulnerables (persones en situació irregular, víctimes de tràfic d'éssers humans, LGTBI, poble gitano, etcètera).
- » **Incrementar l'oferta pública d'habitatge accessible** per a tothom i prevenir i atendre l'emergència habitacional, tal com recull el Pla pel dret a l'habitatge 2016-2025 tenint en compte la situació de col·lectius vulnerables específics que no poden accedir a l'oferta general d'habitatge assequible. Els ajuts al lloguer són mecanismes als quals cal donar continuïtat i, si cal, dimensionar-los adequadament, ja que són una forma d'equilibri social per poder conservar l'habitatge.
- » Recuperar el Comitè d'accés a la salut de persones migrades i refugiades de manera estable, format per l'Ajuntament i el CatSalut, per abordar situacions de dificultats d'accés a la salut.
- » Promoure la formació en competències interculturals per a professionals de l'atenció primària i el coneixement dels recursos comunitaris i reforçar la coordinació amb els serveis socials, així com consolidar la perspectiva intercultural en la informació de salut pública i dels serveis sanitaris, inclosa la població gitana.
- » Incorporar la perspectiva intercultural i impulsar accions concretes per **abordar la situació de la salut mental de persones migrades i refugiades** en la línia de les previstes en el Pla de salut mental de Barcelona ateses les especificitats que afecten aquest col·lectiu.

1.5 - Promoure un sistema educatiu inclusiu, de qualitat i que afavoreixi la igualtat d'oportunitats de tot l'alumnat

- » Creació d'un espai de **coordinació estable entre l'equip del Departament d'Interculturalitat i Pluralisme Religios i el Consorci d'Educació de Barcelona** per abordar conjuntament els reptes que planteja la diversitat en l'àmbit educatiu i treballar des d'una manera més transversal i estructural.
- » Incorporar la mirada intercultural i reforçar els programes de suport en tots els nivells educatius per **garantir l'èxit i la continuïtat dels estudis i prevenir el fracàs i l'abandonament prematur** (programes Èxit, Enginy, servei d'orientació Pla jove, Projecta't, Prometeus, Reprèn...).
- » Repensar (amb l'equip LIC) les **aules d'acollida i reforçar el suport lingüístic i social com a programes transversals vinculats al plurilingüisme**, dels quals tots els equips docents són responsables.
- » Ampliar el nombre de centres del **programa "Escoles per la igualtat i la diversitat"** per abordar els estereotips, els prejudicis i prevenir les relacions abusives i discriminatòries.
- » Aprofundir en la **mirada comunitària** del procés educatiu tenint en compte el conjunt d'agents rellevants de l'entorn, fomentant la participació activa d'infants, joves i famílies (a partir de la feina que s'està fent amb les AFA i l'AFAPCC) en projectes del barri —en la línia d'alguns programes del Pla de barris—.
- » Promoure un protocol de detecció i actuació de discriminacions per motius etnicoracials, culturals o religiosos, tant entre l'alumnat com per part del mateix sistema educatiu.

EIX 2.

Avançar en el reconeixement i el respecte de la diversitat com una realitat estructural de la ciutat

Barcelona ha canviat molt en els darrers 20 anys, i un dels elements més rellevants d'aquest canvi és l'augment de la diversitat sociocultural dels veïns i veïnes de la ciutat. Aquestes diversitats, marcades pels diferents contextos i orígens culturals o per l'augment de Pluralisme Religios (més confessions, més centres de culte) també cal interpretar-les en el marc d'altres diversitats com el sexe, l'edat, l'orientació sexual o la classe social, sense oblidar-nos de la necessitat de visualitzar diversitats culturals històriques com pot ser la realitat de les persones d'ètnia gitana.

Un dels grans reptes per a la construcció d'una ciutat més inclusiva i equitativa és reconèixer aquesta realitat diversa, què implica pel que fa al relat que es fa de la ciutat, i la necessitat d'impulsar polítiques actives de reconeixement i de reflexió crítica sobre els determinants històrics i socials que determinen desigualtats i discriminacions envers determinats col·lectius.

Cal abordar el reconeixement des del vessant simbòlic i institucional, però també des del dia a dia en el conjunt de serveis, equipaments de proximitat i en àmbits com ara l'educació i les polítiques culturals. Aquest reconeixement de la diversitat també ha d'anar paral·lel a la necessitat de valorar els elements comuns i de les necessitats i interessos compartits des del respecte a les diferències i l'aposta per l'equitat.

Aquesta valoració ha de saber vehicular les oportunitats i la riquesa que la diversitat pot aportar al conjunt de la societat quan les polítiques socials posen l'èmfasi en les capacitats, les potencialitats i els talents de les persones, des de la diversitat dels seus bagatges individuals i col·lectius i des de com poden projectar i nodrir el conjunt de l'entramat ciutadà.

2.1 - Avançar en el reconeixement institucional i simbòlic de la diversitat

- » Transversalitzar i aterrar el marc d'una **narrativa intercultural al conjunt d'àrees** de l'Ajuntament i elaborar una guia pràctica amb els elements clau per a la construcció i consolidació d'una narrativa de ciutat intercultural.
- » Incorporar la perspectiva intercultural en les **campanyes de comunicació** municipals, valorant la diversitat i dissenyant alguna campanya específica sobre aquesta qüestió, participant activament en el marc de les campanyes impulsades des de la xarxa de ciutats interculturals del Consell d'Europa i d'altres xarxes amb motiu dels dies internacionals relacionats amb la diversitat cultural, persones migrants i refugiades, contra la discriminació, el Pluralisme Religios, el dia del poble gitano, etcètera.
- » Ampliar el reconeixement simbòlic de la diversitat sociocultural de la ciutat mitjançant el **nomenclàtor, els premis de la ciutat** i altres elements que donen visibilitat a l'espai públic de la història i la realitat de determinats col·lectius que històricament han estat discriminats i invisibilitzats (poble gitano, persones migrades, etcètera), en la línia de la feina que s'està fent en aquest sentit des de les polítiques feministes.
- » Impulsar accions específiques de **sensibilització** i reconeixement de la diversitat a partir de la memòria històrica, el passat colonial, la visibilització del poble gitano, del Pluralisme Religios, etcètera.

2.2 - Adaptar el conjunt de serveis, programes i equipaments municipals per tal que es reconegui la diversitat i s'incorpori la perspectiva intercultural

- » Introduir en els diferents programes, equipaments i serveis municipals canvis en la **recollida de dades** de les persones usuàries, professionals i en l'ús dels serveis per obtenir una informació més rigorosa i compartida del nivell, el tractament i el reconeixement que es fa de la diversitat.
- » Dotar **d'eines pràctiques, formació i acompanyament als equips professionals** dels equipaments de proximitat perquè puguin incorporar la perspectiva intercultural, aprofitant el bagatge i experiència de l'equip d'Interculturalitat, de l'Espai Avinyó i de l'OAR per acompanyar i assessorar altres equipaments culturals, educatius i esportius en aquest procés.
- » Promoure programes per **garantir l'accés de noves persones creadores i artistes** de contextos i orígens diversos en l'àmbit de la cultura i, d'aquesta manera, arribar a un públic més divers, adaptant, alhora, les programacions a la realitat diversa de la ciutat.
- » Garantir que s'aplica la perspectiva intercultural en el desplegament del Pla de centres cívics 2019-23 i aprofitar l'experiència d'altres equipaments, especialment de les biblioteques, en aquest procés.
- » Introduir en els processos d'externalització d'equipaments (centres cívics, equipaments culturals, centres esportius, casals de barri, etcètera) **clàusules de respecte de la diversitat i foment de la interculturalitat** en les seves activitats i garantir un mínim de professionals amb capacitats multilingües.
- » Destinar recursos per ampliar la **diversitat d'esports**, adequant instal·lacions per a la pràctica esportiva extraescolar.
- » Adaptar els **serveis de seguretat i emergències per tal que incorporin aquesta perspectiva intercultural** en les seves formacions i interaccions amb la ciutadania, ja que els orígens diversos poden condicionar l'aproximació que fan cap al món de la seguretat, i també a l'inrevés: cal tenir present aquesta diversitat en l'aproximació que fa tant la policia com els cossos d'emergències envers la ciutadania. Les actuacions policials, així com les que es porten a terme en casos d'emergència (per exemple, incendis), han de poder preveure les necessitats d'aquesta societat diversa i anticipar-s'hi.

2.3 - Promoure el currículum intercultural a les escoles i centres educatius

- » Augmentar la formació en **capacitats interculturals del professorat** i de l'equip LIC i el desenvolupament de més recursos pedagògics per avançar en la incorporació de la perspectiva intercultural en el marc dels projectes educatius dels centres.
- » Incrementar, des del Consorci d'Educació, els convenis que faciliten el **coneixement i l'aprenentatge de les llengües maternes i d'origen** (inclòs el romaní/caló) en l'entorn escolar.
- » Preservar el paper de la **llengua catalana** com a eix vertebrador i llengua de comunicació.
- » Introducció de continguts relacionats amb el coneixement de la història del poble gitano, història de les migracions, cultura religiosa, discriminacions, racisme o passat colonial, entre d'altres, en els **currículums escolars** dels centres educatius de Barcelona.

- » Promoure l'augment del nombre de **professionals de contextos i orígens culturals diversos** (no només entre el professorat) en les plantilles dels centres educatius, en el marc de l'espai transversal de col·laboració amb el Consorci d'Educació de Barcelona.
- » Garantir que els **projectes de convivència** dels centres educatius incorporin la perspectiva intercultural.

2.4 - Reforçar la mirada de la diversitat com una oportunitat per a l'enriquiment i el desenvolupament sostenible de la ciutat

- » Establir un vincle i un marc de cooperació entre el desplegament del **Pla intercultural i el pla d'acció sobre l'Agenda 2030** pel desenvolupament sostenible per fer front als reptes socials, econòmics i mediambientals de la globalització, tenint present la perspectiva intercultural.
- » Fomentar i protegir el **comerç de proximitat** com un element clau per al dinamisme i cohesió dels barris amb una política activa d'eixos comercials amb sensibilitat intercultural i inclusiva de tot el comerç.
- » Promoure el reconeixement de la diversitat i apostar per la interculturalitat i el multilingüisme com un actiu important de la ciutat per generar oportunitats per **la creativitat, la innovació social i el dinamisme econòmic**.
- » Combinar les estratègies destinades a l'atracció de talent fent èmfasi en la necessitat de reconèixer i destacar la diversitat de talents, coneixements i sabers que ja existeixen i que sovint no es valoren ni es reconeixen com un actiu de la ciutat en el marc de la **mesura de govern "Barcelona, ciutat de talent"**.
- » Creació del **Mapa Barcelona + Intercultural**, a partir de l'experiència del Mapa Barcelona + Sostenible, amb l'objectiu de donar a conèixer i compartir espais, iniciatives, projectes, recursos i agents que valoren la diversitat i promouen la interculturalitat. Es tractaria d'un mapa interactiu elaborat de manera col·lectiva entre entitats, equipaments, la ciutadania i l'Administració.

2.5 - Promoure el reconeixement de la diversitat i la perspectiva intercultural en el conjunt de les diferents festivitats populars i culturals

- » Promoure, amb caràcter general, la incorporació de noves pràctiques que fomentin la cohesió i la creació de vincles socials i la transmissió de sabers i valors.
- » Reforçar el **reconeixement i la visibilitat de la diversitat** de la ciutat en el marc de **festes majors i tradicionals** i en la programació de diversos festivals com el Grec o les festes de la Mercè.
- » Impulsar la creació d'espais de diàleg, intercanvi i cooperació entre els ens organitzadors dels festivals i els i les artistes i agents locals de contextos i orígens culturals diversos, per **garantir la connexió entre la programació i la realitat diversa de la ciutat**.
- » Fomentar, amb perspectiva intercultural, la col·laboració entre entitats d'àmbits diversos (lleure, feminisme, interculturalitat...) en el marc de la cultura popular i tradicional.
- » Promoure que les **festivitats representatives de la diversitat cultural i religiosa s'integrin en el cicle festiu de la ciutat des d'una perspectiva inclusiva, equitativa i no segregada**, potenciant els espais de diàleg intercultural i interacció positiva i accions de memòria que promoguin els diferents elements referencials.

- » Impulsar **accions destinades a promoure el coneixement de les diferents expressions, cosmovisions i manifestacions culturals i religioses representatives de la diversitat de la ciutat**, per visualitzar-les i trencar estereotips i prejudicis (en la línia del projecte "La nit de les religions", que dona a conèixer els centres de culte) i elaborar un calendari intercultural de la ciutat on es mostrin el conjunt de festivitats i celebracions.
- » Potenciar mecanismes per a la interlocució i l'acompanyament amb l'objectiu d'atendre les demandes dels diferents col·lectius de l'àmbit de les cultures populars, amb atenció a la diversitat cultural i amb independència de la forma amb què aquests col·lectius s'estructurin.
- » Elaborar un programa de cultures populars destinat a equipaments culturals que promogui la diversitat cultural amb una perspectiva intercultural.
- » Potenciar la coordinació municipal per al seguiment de programes, recursos i accions municipals des d'àmbits diversos: equipaments de proximitat, teixit cultural, interculturalitat, feminisme i educació.

EIX 3.

Afavorir la generació d'espais i oportunitats per la interacció positiva i la generació de vincles i relacions en condició d'igualtat

Un dels aspectes clau de l'enfocament intercultural és la generació d'espais i oportunitats per a la interacció i la creació de vincles que afavoreixin la cohesió, trenquin els estereotips i prejudicis i permetin també aprofitar les oportunitats de la diversitat. Per això, cal identificar les barreres que impedeixen aquesta interacció i combatre els processos segregadors, tant físics com mentals.

L'evolució de la diversitat en els últims 10 anys pel que fa a la seva territorialitat tendeix a un increment de la barreja i de la presència de diversitat a tots els barris, encara que amb diferències molt motivades pels preus de l'habitatge. L'urbanisme té una gran incidència a facilitar o dificultar les possibilitats d'interacció. Les polítiques d'habitatge i de disseny de l'espai públic determinen aquest context, així com el nivell de densitat i usos mixtos dels barris amb equipaments, serveis i comerços de proximitat. Aquests factors poden determinar processos segregadors que suposen una barrera a la interacció i la convivència des de la igualtat i el reconeixement.

En l'àmbit de l'educació també cal continuar apostant per les accions destinades a combatre la segregació escolar, que han tingut efectes positius en els darrers anys. Els estudis sobre segregació demostren que la barreja, i no la concentració, afavoreix l'aprenentatge i millora les oportunitats dels infants, i fa que l'ensenyament sigui més motivador i equilibrat.

Des dels districtes i diferents àrees o en el marc del Pla de barris es treballa per facilitar la generació de vincles i relacions veïnals. Els equipaments de proximitat tenen un rol molt rellevant en la transversalització de la perspectiva intercultural i a l'hora d'afavorir espais i oportunitats per a la interacció positiva a partir d'interessos i necessitats compartides, amb el treball en xarxa amb entitats, agents, altres equipaments de proximitat i el veïnat.

3.1 - Reduir els factors que condicionen i afavoreixen els processos de segregació

- » Garantir que la política d'habitatge de l'Ajuntament no afavoreixi els processos segregadors, **evitant la concentració i promovent la mixtura social i intergeneracional**, especialment en barris com la Marina, la Sagrera i el 22@, on està previst un volum de construcció més elevat en els propers anys, i apostant per promoure una mirada metropolitana de les polítiques d'habitatge.
- » **Fomentar l'oferta accessible i diversa en titularitat i formes d'ús** (dret de superfície, lloguer, públic, privat, protegit, cohabitatge) en tots els barris de la ciutat, així com reforçar les polítiques de rehabilitació i millora dels habitatges. Adoptar més mesures per evitar que els processos de gentrificació expulsin veïns i veïnes a altres barris i municipis (per exemple, compra d'edificis i habitatges).
- » **Garantir la dotació i qualitat d'equipaments municipals** (centres cívics, biblioteques, equipaments esportius, etcètera) responent de manera equitativa i paritària a demandes de cura, oci, cultura o educació en tots els districtes de la ciutat, garantint-ne la proximitat i incorporant la mirada intercultural.
- » Prevenir la segregació urbana dels centres de culte per evitar processos segregadors vers les religions minoritàries.

- » Consolidar el desenvolupament del **Pla de xoc contra la segregació escolar** del CEB als diferents nivells educatius com una política estructural que impedeixi els processos segregadors, garantint la composició heterogènia dels centres, apostant per la detecció precoç de l'alumnat vulnerable, la seva redistribució equilibrada en el conjunt de la xarxa educativa i garantint l'assignació de recursos compensatoris.
- » Millorar l'accés als cursos de llengües (català i castellà, mantenint la importància del català com a eix vertebrador de la societat), tenint en compte les necessitats específiques dels col·lectius i les persones (especialment les dones) i promoure el reconeixement de les diferents llengües maternes, com un factor de reconeixement de la diversitat que també és rellevant per evitar els processos segregadors.

3.2 - Promoure un espai públic inclusiu per a tothom que faciliti i reconegui la diversitat d'usos i perfils, garantint els drets de tothom

- » **Introduir la perspectiva intercultural en el model d'urbanisme inclusiu i amb perspectiva de gènere i interseccional** que impulsa l'àrea d'Ecologia Urbana, on es posa al centre la vida quotidiana i s'impulsa un model urbà inclusiu que tingui en compte la diversitat de gènere, l'edat o l'origen, per construir una ciutat més equitativa, segura i sense barreres.
- » Concebre un urbanisme que posi en relació la part privada dels edificis amb les parts públiques de l'espai públic, facilitant la diversitat de funcions de les plantes baixes (comerç, equipaments, espais comunitaris i col·laboratius, etcètera) afavorint els espais oberts al carrer i transparents que faciliten també la continuïtat entre el que és públic i el que és comunitari.
- » Potenciar els espais de vida comunitària dins dels edificis, adaptant o creant-ne de nous (antigues porteries, trasters, terrats). Espais d'ús compartit, de cura dels veïns i veïnes, d'intercanvi de serveis, d'interacció.
- » Reforçar l'aposta per prioritzar **l'espai per a vianants**, pacificació de carrers, superilles, accessos a les escoles, espais infantils, com a llocs d'interacció entre veïnes i veïns d'origen i contextos culturals diversos i que alhora afavoreixi la percepció d'un espai públic més segur i més saludable.
- » Impulsar la creació d'espais (sessions de treball i tallers) on professionals municipals puguin relacionar, contrastar, o complementar el seu coneixement amb el de les persones externes representants de grups diversos, sobre projectes, espais públics i diferents temàtiques, de manera que serveixin d'espai social per crear camps d'interacció i d'integració intercultural.

3.3 - Promoure oportunitats per la interacció positiva a partir d'iniciatives de dinamització cultural, social i esportiva

- » Aprofundir en el **desenvolupament dels mapes d'agents socials** incorporant la mirada intercultural per identificar espais i oportunitats per la interacció positiva, per tal que els equipaments de proximitat coneguin millor l'entorn i els agents que hi intervenen.
- » Incorporar la perspectiva intercultural a l'objectiu del **Pla de barris d'impulsar la cultura com a eina de transformació social des del vessant comunitari**, vinculant-la als equipaments de proximitat i als centres educatius, reforçant la implicació i coordinació amb els districtes, per afavorir els espais d'interacció i generació de vincles entre els veïns i veïnes.
- » Impulsar **l'obertura de les grans institucions culturals** a través de programes i projectes culturals que incorporin la perspectiva intercultural i que dialoguin amb els equipaments de proximitat i amb la ciutadania i afavoreixin la interacció, la creativitat i el pensament crític.
- » Incorporar la perspectiva intercultural en el marc del **Pla de l'esport** fora de l'horari escolar de Barcelona i estendre al conjunt de la ciutat projectes com el de Criquet Jove BCN, el beisbol

o la pràctica d'altres modalitats en el marc del programa "Convivim esportivament" i que té l'objectiu de garantir la igualtat d'accés a la pràctica esportiva i generar espais d'interacció positiva, cohesió i empoderament dels i de les joves.

3.4 - Reforçar els instruments i equips de mediació i gestió de conflictes des de la perspectiva intercultural

- » **Redefinir i adaptar els diferents serveis de mediació** existents a la ciutat a partir d'un diagnòstic de les necessitats i recursos disponibles per adaptar-los millor i respondre a les necessitats (evitant, per exemple, la problematització de les diferències culturals quan sovint es tracta de complexitats de convivència derivades de comportaments o factors socials que no tenen a veure amb la diversitat cultural, com per exemple conflictes pels recursos que poden derivar en racisme).
- » Reforçar els serveis de mediació amb perspectiva intercultural en àmbits diversos com ara l'educació, la salut, els serveis socials, l'habitatge, el comerç, el mercat de treball, etcètera.
- » Incorporar la perspectiva intercultural en el **Servei de gestió de conflictes d'àmbit social a l'espai urbà**.
- » Introduir la perspectiva intercultural en el Servei de suport a **les comunitats de veïns i veïnes** de Barcelona.
- » Promoure els **serveis de mediació especialitzats** de l'OND (Oficina per la No Discriminació) i l'OAR (Oficina d'Afers Religiosos) i la resolució alternativa de conflictes per tractar situacions de vulneració o discriminació.

3.5 - Reduir els condicionants que es troben en l'origen de les actituds discriminatòries i que també dificulten la convivència i la interacció

- » Reforçar els espais d'interacció i contacte social partint dels criteris d'horitzontalitat i cooperació en el marc de la definició d'un nou Pla d'Acció de la Xarxa BCN Antirumors i des de la participació de les entitats de la Xarxa BCN Antirumors. Aquest nou Pla haurà de reforçar el procés de territorialització als districtes de l'Estratègia BCN Antirumors per generar xarxes de proximitat i adaptades al context específic de cada territori.
- » Definir un pla d'acció per **adaptar l'enfocament antirumors a diferents àmbits com ara l'àmbit educatiu**, implicant-hi els diversos agents (centres educatius, alumnat, famílies i agents de l'entorn) i elaborant recursos i materials de sensibilització i promoció del pensament crític, **o l'àmbit del mercat de treball** implicant-hi sindicats i el sector empresarial per abordar la importància de reduir els prejudicis i estereotips en aquest sector.
- » Reforçar la **formació antirumors** a partir d'un diagnòstic que identifiqui prioritats d'actuació destinades a diferents perfils professionals de l'Ajuntament i d'equipaments de proximitat, així com a determinats actors de la societat civil i de la ciutadania en general.
- » Fomentar **accions de sensibilització i de debat** en diferents espais i equipaments de la ciutat (centres cívics, casals de barri, centres culturals etcètera), seguint el model de l'Espai Avinyó o de l'Oficina d'Afers Religiosos.
- » Fer front al repte que suposa la proliferació de **fake news** amb la construcció de narratives alternatives amb perspectiva intercultural. En aquest sentit, cal incorporar l'enfocament antirumors en la consolidació de la narrativa intercultural de la ciutat i en les **estratègies de comunicació i de treball amb els mitjans de comunicació i amb referents comunitaris**.

EIX 4.

Promoure el diàleg intercultural, la participació i un concepte de ciutadania activa que aprofundeixi en els valors i la pràctica democràtica

Avançar cap a una ciutat més intercultural implica apostar pel diàleg intercultural com un instrument fonamental per afavorir l'equitat i el reconeixement de la diversitat en el marc del disseny i el desplegament de les polítiques municipals, així com la participació de la ciutadania diversa en els diferents espais de representació, organització i presa de decisions des de diversos àmbits de la societat civil.

La participació ciutadana, entesa com a mecanisme de construcció de democràcia activa que implica un sentiment de pertinença, de coneixement i reconeixement mutu, ha de reflectir la diversitat existent a la ciutat i garantir que totes les veus són escoltades i es tenen en compte. En aquest sentit, cal fomentar amb accions concretes la participació diversa, no només amb presència de persones de contextos i orígens diversos, sinó també amb la inclusió de la diversitat en els diferents mecanismes participatius.

La Mesura de govern per al foment de la participació de persones d'orígens i contextos culturals diversos en els canals de participació (2017) és el primer programa propi amb la finalitat principal de fer possible la participació que reconeix la diversitat. Aquest és el marc en què l'Ajuntament haurà d'actuar per avançar cap a una participació real de tota la ciutadania, avaluant les fites aconseguides.

4.1 - Promoure la cultura i la pràctica del diàleg intercultural com a instrument fonamental de l'acció municipal conjuntament amb actors de diversos àmbits socials

- » Definir un **pla d'acció que estableixi la necessitat de promoure espais de diàleg intercultural en diversos àmbits d'actuació municipal** (salut, educació, cultura, joventut, prevenció, etcètera) a partir d'una metodologia, i perfil professionals adequats, per tal d'aprofundir en el coneixement i la identificació de necessitats i interessos de la població de contextos i orígens culturals diversos.
- » Facilitar l'aparició natural d'espais de diàleg intercultural a partir de la transformació de la programació i la manera de fer-la, especialment d'equipaments de proximitat com ara els centres cívics o els casals de barri, com a espais de trobada i diàleg entre veïns i veïnes representatius de la diversitat sociocultural dels diferents barris.
- » Avançar en la **gestió de la diversitat religiosa basada en la generació d'espais de participació, diàleg i interacció positiva** entre les diverses confessions i amb la resta de la ciutadania (per exemple, portes obertes al barri com el cas de la Nit de les Religions, els iftars oberts, etcètera). Consolidar i ampliar els grups de diàleg religiós vinculats al territori.
- » Definir mòduls formatius adaptats a les diferents necessitats i contextos, i creació de recursos i materials pràctics per desenvolupar competències específiques en el diàleg intercultural i la seva aplicació a diversos àmbits.

4.2 - Garantir la presència i representació de la diversitat de la ciutat en els diferents espais i processos participatius impulsats per l'Ajuntament

- » **Augment de la representació de totes les veus de la ciutat en espais de participació** com els consells sectorials, de districte o de barri. Garantir i reflectir la diversitat dins dels mateixos

consells (per exemple, gent gran en el Consell del Poble Gitano, persones LGTBI en el Consell de Gent Gran). Plantejar la creació de grups de treball més representatius de la diversitat sociocultural i que incorporin una pluralitat més àmplia de mirades, interessos i necessitats.

- » Avaluar els **recursos** amb els quals compten els consells per desenvolupar amb garanties el nivell i la qualitat d'una participació diversa. I, en aquesta línia, **acompanyar o assessorar** els consells per tal de sensibilitzar i generar estratègies conjuntes de cara a la seva diversificació.
- » Treballar per ampliar els espais de participació i adaptar-los a noves formes, i crear-ne de més informals.
- » Incorporar la **mirada intercultural en els espais informals de participació** (en espais comunitaris, als barris, en projectes de salut, educatius o en relació amb serveis i equipaments). Per això, cal avançar en la **identificació i el treball amb referents** dels diferents col·lectius per tal de facilitar la relació de l'Ajuntament amb els seus membres i mediar-la. Una de les figures que cal reforçar són els i les referents dels districtes.
- » Fomentar un disseny i programació en els equipaments cocreat per la mateixa població del barri i que pugui respondre a la diversitat d'inquietuds i necessitats d'aquesta població.
- » Millorar la **comunicació, els canals, els mitjans i el llenguatge per arribar al màxim nombre de persones possible**. Per exemple: fer servir el carrer, incorporar mitjans de comunitats d'origens i contextos culturals diversos, comunicació en llengües minoritàries, etcètera.
- » Elaborar un pla de **formació** específic amb perspectiva intercultural per als i les responsables de **Democràcia Activa**.

4.3 - Fomentar la participació de la ciutadania diversa en el conjunt d'àmbits i espais socials de representació i presa de decisions

- » Millorar la **recopilació de dades** relatives a la composició dels espais de participació de la ciutat per identificar el nivell de diversitat i representativitat d'aquests, incloent-hi la desagregació per sexe d'aquestes dades.
- » Impulsar estratègies de suport per facilitar la participació **de persones de diferents perfils i procedències a les xarxes associatives** de la ciutat (associacions de comerciants, de veïns i veïnes, de pares i mares, etcètera), així com de les entitats de col·lectius d'origen immigrant a les xarxes associatives i òrgans participatius (cal partir de les bones experiències, com ara el **projecte Xeix** del Fort Pienc, que podria inspirar iniciatives similars en altres barris, tenint en compte el context específic de cada territori).
- » En l'àmbit educatiu, cal revisar els **espais actuals de participació de les famílies**, a partir de processos que impliquin els equips educatius, i on tothom tingui la percepció de reconeixement i reciprocitat, de manera que aquests espais esdevinguin més representatius de la pluralitat del barri.
- » Foment dels espais d'intercanvi i participació de les entitats, com ara el **Consell Municipal d'Immigració i la Taula d'Entitats de l'OND**.
- » Incorporar la perspectiva intercultural en la promoció de la **gestió cívica, la cogestió i altres formes de gestió d'equipaments, espais i serveis** per part de la ciutadania.

EIX 5.

Garantir que el conjunt de l'acció de govern municipal incorpora els principis i l'enfocament intercultural

Per poder impulsar polítiques amb perspectiva intercultural que tinguin molt present la dimensió transversal i territorial, és molt important dotar-se dels instruments de governança adequats per garantir que es despleguen, es coordinen, se'n fa seguiment i se n'avaluen els impactes de manera correcta. L'anterior Pla del 2010 va permetre fer un salt important, sobretot pel que fa a la consolidació d'un marc estratègic i a l'impuls de moltes polítiques i accions concretes. Però la dimensió més operativa del Pla i sobretot el seu seguiment i avaluació ha estat la part més dèbil.

Aquest Pla prioritza de manera molt rellevant aquesta dimensió de la governança, que a més de definir instruments i mecanismes de coordinació interna amb el conjunt d'àrees i districtes, també ha de reforçar la recollida i l'anàlisi de les dades, així com apostar per la mirada metropolitana, la cooperació amb altres nivells de l'administració i amb el teixit associatiu i molts actors de la societat civil.

Finalment, promoure la interculturalitat implica començar per la mateixa administració, de manera que la plantilla de treballadors i treballadores, així com els proveïdors de serveis, reflecteixin molt més la diversitat sociocultural de la ciutat. Aquest és un repte prioritari de present i futur, atesa la poca representativitat d'aquesta diversitat.

5.1 - Reforçar la dimensió transversal de la interculturalitat

Cal reforçar el procés d'acompanyament i els mecanismes de coordinació amb el conjunt d'àrees municipals per promoure la perspectiva intercultural. La transversalitat ha de poder ser efectiva mitjançant l'establiment de canals i espais de relació i interacció entre les àrees. Cal que aquesta transversalitat arribi a més àrees i, sobretot, que també es treballi a escala gerencial i de direccions, en un procés de reflexió i de definició de com s'incorpora l'enfocament intercultural en el conjunt de polítiques.

- » **Reforçar i consolidar l'equip impulsor de les polítiques amb perspectiva intercultural.** Per tal de garantir l'impuls de l'enfocament intercultural en el conjunt de polítiques municipals, és important continuar amb la consolidació del nou equip del Departament, que ja té una nova directora i que pròximament es reforçarà amb alguna incorporació.
- » **Coordinació amb els serveis.** El Departament d'Interculturalitat i Pluralisme Religions disposa d'un equip de professionals i de dos serveis que han estat impulsant les polítiques interculturals en els darrers anys i caldrà adaptar les seves funcions a les necessitats fixades pel desplegament del Pla en coordinació amb cadascun dels àmbits municipals.
- » Determinació dels **recursos materials i humans** per a l'execució del Pla.
- » Creació de la **Comissió Interdepartamental per la Interculturalitat** per impulsar la interculturalitat de manera transversal dins de l'organització municipal, garantir la governança de la perspectiva intercultural a la ciutat de Barcelona i facilitar l'elaboració i el desplegament del nou Pla Barcelona Interculturalitat. La seva composició i funcions es descriuen a l'apartat de "Governança".

- » Les àrees de l'Ajuntament definiran els seus propis plans d'acció intercultural per incorporar i adaptar les seves actuacions en el marc de les línies estratègiques d'actuació que defineix el Pla.
  - Els plans d'acció seran sintètics i consistiran a detallar les accions específiques del Pla que corresponen a cada àrea, però també aquelles que no hi són i que són més concretes del seu àmbit d'actuació. S'hauran de definir durant el 2021-22 i tindran un horitzó temporal de 2-3 anys per tal d'anar adaptant les seves accions als canvis de context i a les noves necessitats i prioritats que es vagin detectant.

5.2 - Reforçar la cooperació territorial

El vincle amb els districtes és una línia de treball que també ha anat reforçant en els darrers anys el Departament d'Interculturalitat. Cada vegada hi ha més relació i projectes compartits. És evident, però, que hi ha una gran diferència en funció de la realitat i les característiques de cada territori i que calen més actuacions amb perspectiva intercultural en els territoris on hi ha menys diversitat. En aquesta línia, iniciatives que impliquen els diferents districtes, com el Pla de barris, o des dels equipaments de proximitat (centres cívics, biblioteques, casals de barri, etcètera) cal avançar en la incorporació de l'enfocament intercultural a partir de la cooperació i diàleg amb els agents presents al territori.

- » Avançar en la incorporació de l'enfocament intercultural a partir de la cooperació i diàleg amb els agents presents al territori a través d'iniciatives que impliquen els diferents districtes, com el Pla de barris, o des dels equipaments de proximitat:
  - Incorporar els districtes a la Comissió Interdepartamental per la Interculturalitat prevista a la mesura de govern.
  - Incorporar la perspectiva intercultural a les accions de treball de tots els districtes. Els districtes, igual que el conjunt d'àrees, definiran els seus propis plans d'acció intercultural.
  - Reforçar la capacitat en competències interculturals al personal dels districtes i al personal dels equipaments de proximitat.
  - Incorporar una figura per fer de pont entre el Pla de barris i el Departament d'Interculturalitat.

5.3 - Reforçar la cooperació amb la xarxa associativa de la ciutat

Un dels aspectes clau de tota política municipal, i en especial de les polítiques interculturals, és mantenir i potenciar la cooperació i coordinació amb les accions que duen a terme les entitats de la ciutat.

La cooperació en forma de suport municipal s'ha vehiculat a través de les línies de subvencions d'interculturalitat i de pluralitat religiosa que han facilitat el desplegament de projectes interculturals per part del teixit associatiu. No obstant això, la perspectiva intercultural encara no es té en compte en el conjunt de subvencions de l'Ajuntament a les entitats.

- » **Incorporar la interculturalitat com a element transversal en el treball dels consells** de la ciutat i garantir més representativitat de la diversitat en la seva composició.
- » **Revisar la línia de subvencions d'interculturalitat** i adaptar els criteris d'acord amb les prioritats que defineixi el nou Pla.
- » **Incorporar la mirada intercultural en el conjunt de subvencions** a entitats de l'Ajuntament.
- » **Reforçar la comunicació i la col·laboració amb la Xarxa BCN Antirumors.**
- » Reforçar la perspectiva intercultural en les **actuacions de suport i acompanyament** al teixit associatiu que es fan, per exemple, des de Torre Jussana.

5.4 - Treballar en un context de governança multinivell

Cal tenir present la importància de consolidar espais de cooperació amb altres administracions i nivells de govern per abordar conjuntament els reptes que planteja la interculturalitat. L'impacte de les polítiques amb perspectiva intercultural depèn de molts factors i d'actuacions impulsades des de diversos nivells competencials amb els quals cal establir marcs d'actuació conjunta. Un dels exemples més evidents és l'àmbit educatiu, on el Consorci d'Educació de Barcelona té un paper clau, però també en altres àrees on la necessitat de col·laboració i de compartir informació, diagnòstics i consensuar actuacions és molt necessària.

La consolidació d'una Barcelona intercultural és també resultat del treball en xarxa. En aquest sentit, a banda dels evidents vincles amb el govern autonòmic, no podem oblidar la dimensió metropolitana i, en alguns casos, l'estatal.

L'àmbit internacional també esdevé clau a l'hora d'aprendre i compartir coneixements proporcionant instruments tant conceptuals com d'aplicació pràctica que ajuden les ciutats a millorar les seves polítiques públiques de manera que la diversitat es converteixi en font de desenvolupament econòmic, cohesió social i convivència.

En definitiva, les xarxes a diferents nivells constitueixen espais de coneixement per promoure l'intercanvi d'experiències positives i lliçons apreses.

Les actuacions en l'àmbit de la governança multinivell van encaminades a:

- » Fomentar el treball cooperatiu i la participació en xarxes a diferents nivells, amb una èmfasi especial en la consolidació de la participació en les xarxes relacionades amb temàtiques relacionades amb la interculturalitat:
  - Xarxes municipalistes (FMC, etcètera)
  - Àmbit metropolità i consells comarcals per a l'extensió de la figura d'empadronament sense domicili fix a d'altres municipis metropolitans.
  - Xarxes estatals per intercanviar experiències i influir en canvis de normativa (FEMP, RECI).
  - Xarxes europees i internacionals (Intercultural Cities - Consell d'Europa, Eurocities, ECCAR, CGLU).
- » Promoure la participació en projectes supralocals, especialment en l'àmbit d'àrea metropolitana de Barcelona, i de caràcter transeuropeu o internacional amb altres municipis i agents de la societat civil.
- » Participar en els espais de treball multinivell existents (per exemple, el grup de treball de la Diputació de Barcelona sobre drets civils i no discriminació) i explorar la possibilitat de crear-ne de nous tenint en compte l'àmbit de l'Àrea Metropolitana.
  - Establir un mecanisme de coordinació permanent amb la Delegació del Govern per resoldre les qüestions i problemes de tramitació en els procediments bàsics d'estrangeria i fer-ne seguiment.

5.5 - Informes de seguiment i evolució

- » Elaborar un informe de seguiment intern valorant el compliment de les accions del Pla Barcelona Interculturalitat, així com dels plans d'acció de les àrees i els districtes amb una freqüència biennal. Amb aquest seguiment s'identificaran desviacions i la necessitat d'ajustos. Es farà una devolució a la Comissió Interdepartamental d'Interculturalitat, prevista a la mesura de govern "Avançar cap a la interculturalitat. Instruments i mecanismes de governança".

- » Encarregar una avaluació externa del compliment dels objectius del Pla i l'evolució de la interculturalitat a la ciutat en 3-4 anys.
- » Organitzar unes jornades sobre interculturalitat a la ciutat amb entitats i agents de la societat civil on compartir l'avaluació del desplegament del Pla Intercultural.

5.6 - Incorporar la diversitat sociocultural de la ciutat en el personal de l'Ajuntament i en la provisió de serveis

- » Elaborar un **Pla de foment de la diversitat** dels recursos humans municipals. Aquest pla comptarà amb el lideratge de l'àrea de Persones i Desenvolupament i la participació dels sindicats, i s'ha d'inspirar en la filosofia que s'ha seguit en l'elaboració del III Pla d'igualtat 2020-2023. A més, el Pla fixarà objectius quantitatius d'increment concrets pel que fa al percentatge de treballadors i treballadores d'origen divers en diferents horitzons temporals.

El Pla tindrà en compte les accions següents:

- Millorar la recollida i el registre sobre diversitat del personal municipal per conèixer la diversitat real. Es poden incorporar nous registres d'informació (per exemple, el bagatge cultural, el coneixement de llengües estrangeres, la llengua materna, el lloc de naixement del pare i la mare, etcètera) en el marc de la legislació actual.
- Organitzar campanyes divulgatives i informatives dels processos de selecció, concursos i oposicions municipals. Un primer element de dificultat és la complexitat o manca d'informació de les formes d'accedir a la funció pública que tenen moltes de les persones d'orígens i contextos diversos. Si no es coneixen els processos d'accés, difícilment hi haurà candidats i candidates d'origen divers. Una acció clau és informar-ne els centres de formació (instituts, centres de formació professional, universitats) i garantir que arribi al conjunt de perfils.
- Oferir formació específica per a candidats i candidates infrarrepresentades per incentivar la seva concurrència en els concursos i oposicions municipals, sobretot a determinats àmbits on es detecta la necessitat d'incorporar-hi més diversitat (per exemple, equipaments de proximitat, Guàrdia Urbana...)⁴.
- Potenciar el coneixement dels protocols interns per identificar, sensibilitzar i sancionar situacions de discriminació per raons d'origen, pertinença a un grup ètnic, religió, etcètera.
- Facilitar la contractació de personal laboral d'origen divers entre el personal externalitzat municipal —sempre que es justifiqui per necessitats del servei— a través de la introducció de clàusules en els plec tècnics (com el coneixement de llengües per part de professionals de determinats serveis).
- Recuperar i impulsar un nou pla de pràctiques que permeti facilitar l'entrada de perfils més diversos al sector públic.
- Reforçar el diàleg amb l'Administració de l'Estat per fer front a reptes relacionats amb la millora dels marcs que permetin la diversificació de la plantilla.
  - Reduir el temps i la complexitat per a l'homologació de títols.
  - Promoure la flexibilització dels criteris que limiten l'accés al treball del funcionariat de persones sense la nacionalitat espanyola.

⁴ - A Catalunya es va dur a terme una experiència pionera entre el 2007 i el 2010 al cos de Mossos d'Esquadra.

5.7 - Millorar les competències interculturals

L'enfocament intercultural de la gestió de la diversitat requereix aptituds que no tan sols proporcionin instruments i competències per interactuar i relacionar-se amb persones d'òrgens i contextos diversos, sinó que també permetin dissenyar, desplegar i avaluar polítiques amb un enfocament intercultural.

L'adquisició i el desenvolupament de competències interculturals aporta eines per a una interacció i comunicació amb la ciutadania més horitzontal, en la qual es reconeguin les relacions desiguals i s'entenguin i puguin gestionar-se millor els possibles conflictes i divergències.

Així mateix, les competències interculturals són transformadores, perquè pretenen fomentar el canvi estructural en institucions per abordar les causes de les desigualtats i la discriminació, situacions d'exclusió, la falta de reconeixement i respecte a la diversitat o la falta d'espais d'interacció en les societats contemporànies.

En aquest sentit, les competències interculturals són necessàries per poder dissenyar, desplegar i avaluar polítiques i programes interculturals i a fi que les administracions puguin adaptar els seus serveis a la realitat sociocultural de les ciutats —com és el cas dels equipaments de proximitat—. Aquestes competències seran necessàries per a cadascuna de les fases del cicle de les polítiques públiques: el diagnòstic del context i la realitat local; el disseny de la política, el seu desplegament i la posterior avaluació.

Un dels esforços que s'han fet durant els últims anys té a veure amb l'augment de la formació al personal municipal sobre com incorporar la perspectiva intercultural. Tot i això, del diagnòstic es desprèn que caldria fer un salt quantitatiu i qualitatiu. D'una banda, cal promoure instruments i accions que facilitin que les àrees —i el personal intern i extern que hi treballa— adquireixin competències per poder dissenyar polítiques, programes i projectes que incorporin la perspectiva intercultural. D'altra banda, cal arribar a tots els nivells, implicant-hi els càrrecs directius i també l'àmbit polític.

Per posar en marxa les accions en aquest àmbit caldrà involucrar-hi el departament de Recursos Humans i els departaments de formació específics d'algunes àrees. Les intervencions que caldrà fer són les següents:

- » **Dissenyar un programa integral de formació i competències interculturals.** El coneixement de l'enfocament intercultural és un mínim exigible a tot el personal de l'Administració, independentment de l'àrea a la qual pertanyi. Transversalitzar l'enfocament intercultural exigeix, d'una banda, de figures especialitzades que promoguin la incorporació de la perspectiva intercultural en l'estructura. D'altra banda, és necessari que totes les àrees que impulsen polítiques amb perspectiva intercultural tinguin les competències necessàries. Per dissenyar aquest programa caldrà partir de l'experiència de l'equip del PROGBI i de la de l'Oficina d'Afers Religiosos (OAR).
- » Crear un "banc de recursos" o "directori" intercultural per ajudar en la transferència del coneixement i al qual tinguin accés els treballadors i treballadores de l'Ajuntament. Aquí s'informarà sobre l'existència de la formació intercultural als equips, del catàleg d'activitats interculturals a l'espai Avinyó, de l'existència de mediadors/es interculturals en alguns districtes, o fins i tot com contactar amb l'equip intercultural en cas de necessitat.
- » **Accions formatives ad hoc per a determinats col·lectius professionals de l'Ajuntament** de Barcelona (o de prestació de serveis de gestió externalitzada). Les competències interculturals necessàries en l'Administració pública varien en funció dels perfils, les responsabilitats i les tasques. El personal que ofereix una atenció directa al públic o treballa amb col·lectius vulnerables o persones d'òrgens i contextos diversos ha de desenvolupar un mínim de competències interculturals relacionals.

5.8 - Producció i transferència de coneixement

En relació amb el punt anterior, és clau disposar d'un sistema compartit de generació i transferència de coneixement, no només per dissenyar polítiques i programes, sinó també per avaluar-los. Disposar d'informació relativa a la diversitat de la ciutat, les percepcions de la població respecte a aquesta diversitat o l'ús que es fa de determinats serveis públics és clau per afrontar, actuar i intervenir de manera efectiva i apropiada en una societat plural i diversa.

- » **Definir nous indicadors** en col·laboració amb l'Oficina Municipal de Dades de l'Ajuntament i que permetin el creuament de variables i obtenir informació més completa.
- » **Actualitzar el baròmetre de percepcions** pel que fa al tema de la diversitat, afegint-hi i canviant-ne alguna pregunta.
- » **Elaboració de l'Índex del programa Intercultural Cities** amb una freqüència biennal. L'Índex ICC és una eina que "avalua" i compara el rendiment de les ciutats participants en el programa a l'hora d'aplicar l'enfocament intercultural en les polítiques públiques. L'Índex permet conèixer com s'està desenvolupant la perspectiva intercultural en l'àmbit local, i detectar-ne les fortaleses i les àrees de millora.

ANNEX 1

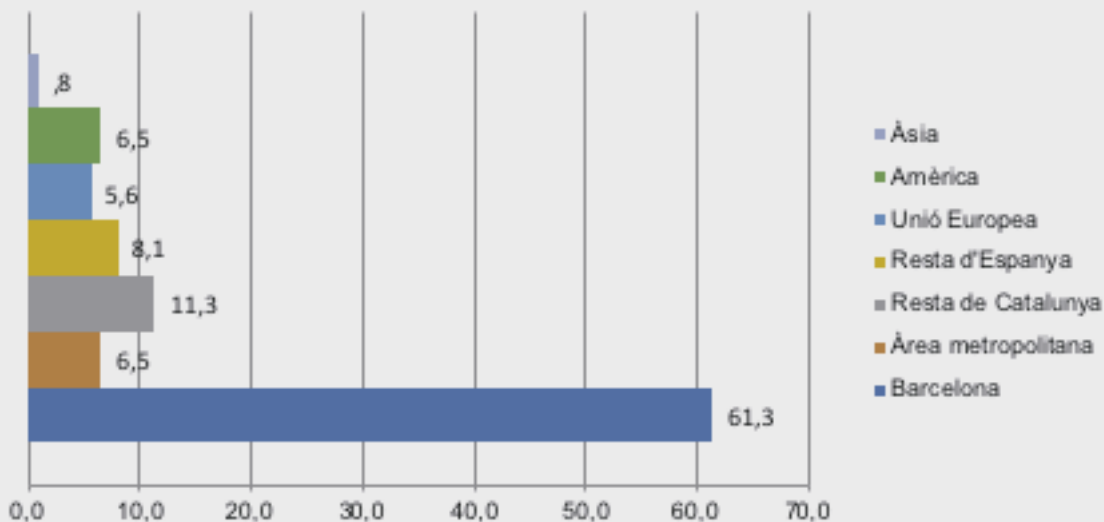
INFORME DE RESULTATS DE L'ENQUESTA. PERFIL DE RESPOSTES

Les persones que han respost al qüestionari han estat majoritàriament dones, un 65,3%; el 33,9% han estat homes i un 0,8%, persones no binàries.

La gran majoria de les persones que han respost tenen entre 36 i 65 anys. El 12,9% són persones joves, entre 18 i 35 anys. Només el 7,3% han estat persones de més de 65 anys.

La majoria de les persones que han respost el qüestionari són nascudes a la ciutat de Barcelona, el 61,3%. Un 12,9% són nascudes fora d'Espanya.

Gràfic. Lloc de naixement. Percentatges

Base: 124 respostes

Els districtes de Barcelona tenen una representació desigual en les respostes. Així, el districte on resideixen més volum de persones que han respost el qüestionari és a l'Eixample, un 18,5%, seguit molt de prop per Sants-Montjuïc, un 15,3% i Sant Martí, un 14,5%. Els districtes de d'on s'ha participat menys en l'enquesta han estat: Gràcia, un 1%, i Sarrià - Sant Gervasi, un 2,4%.

Percepció en relació amb la igualtat de drets, oportunitats, equitat i no discriminació. La majoria de les persones que han respost al qüestionari consideren, en el 91% dels casos, que NO tothom està en igualtat de drets i oportunitats.

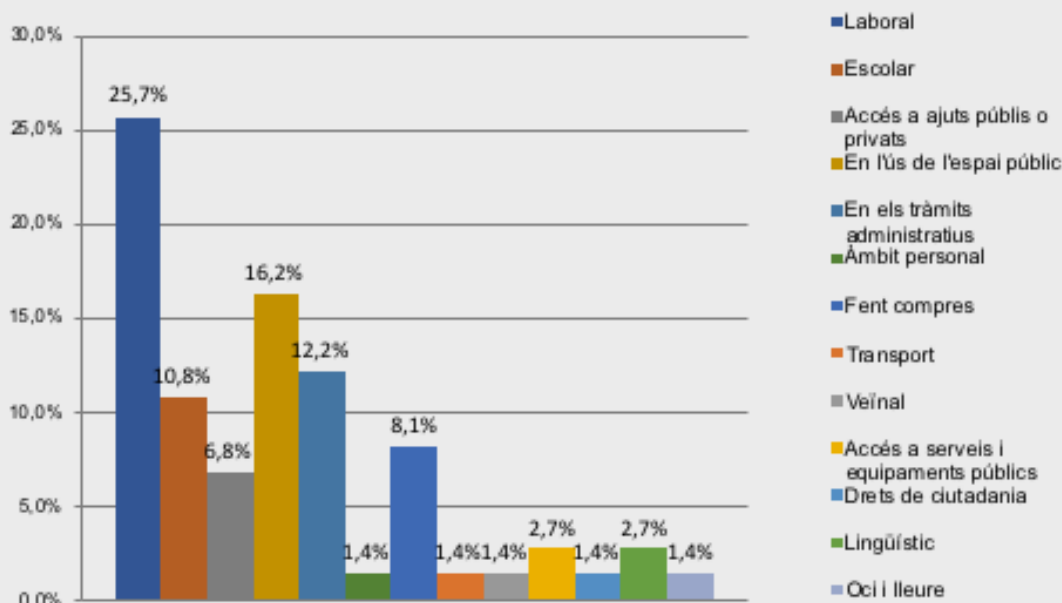
Els factors que poden limitar la igualtat de drets i oportunitats són diversos, tot i que destaquen, segons les respostes, els factors laborals i econòmics, 29,7%; l'origen, la nacionalitat i la cultura d'origen, 15,4%, i el gènere, 9,8%.

Taula. Principals factors que poden limitar arribar a la igualtat de drets i oportunitats

Factors	N. absoluts	Percentatge
Situació laboral i econòmica	73	29,7%
Origen, nacionalitat, cultura d'origen	38	15,4%
Gènere	24	9,8%
Nivell educatiu	21	8,5%
Racisme, xenofòbia i prejudicis	18	7,3%
Burocràcia i accés a la informació	16	6,5%
Segregació territorial i accés a l'habitatge	13	5,3%
Situació administrativa	11	4,5%
Domini de la llengua (català, castellà)	8	3,3%
Religió i creences	5	2,0%
Accés digital (bretxa digital)	3	1,2%
Altres	16	6,5%
Total	246	100%

De les persones que han respost al qüestionari, el 27,6% s'han sentit discriminades en algun moment. De les persones que s'han sentit discriminades en algun moment, ho han estat, predominantment, en l'àmbit laboral, 25,7%; en l'ús de l'espai públic, 16,2%; en els tràmits administratius, 12,2%, i en l'àmbit l'escolar, 10,8%. En menys mesura, els àmbits on les persones s'han sentit discriminades ha estat en l'oci i el lleure, drets de ciutadania, veïnal, transports i àmbit personal, amb un 1,4% respectivament.

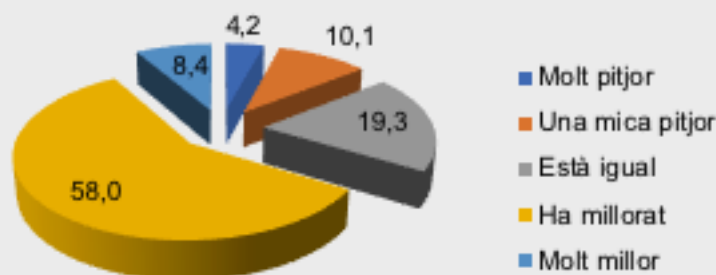
Gràfic. Àmbits en els quals les persones s'han sentit discriminades. Percentatges

Base: 74 respostes

La percepció de l'existència de discriminació a tercers per una qüestió racial o d'origen, a la ciutat, també és majoritària, amb un 93,8%. Els tipus de discriminació que pateixen aquestes persones són caràcter racial, 34,1%; per origen, 26,4%, i en l'exercici dels seus drets, 19,8%, entre d'altres, tal com es pot observar al gràfic següent.

Pel que fa a l'evolució de les polítiques municipals envers la igualtat de drets i oportunitats en els darrers 10 anys, més de la meitat de les persones que han respost el qüestionari valoren que ha millorat o estan molt millor, 58% i 8,4% respectivament; un 19,3% considera que estan igual, i un 10,1% i 4,2% consideren que estan una mica pitjor o molt pitjor, respectivament.

Base: 119 respostes

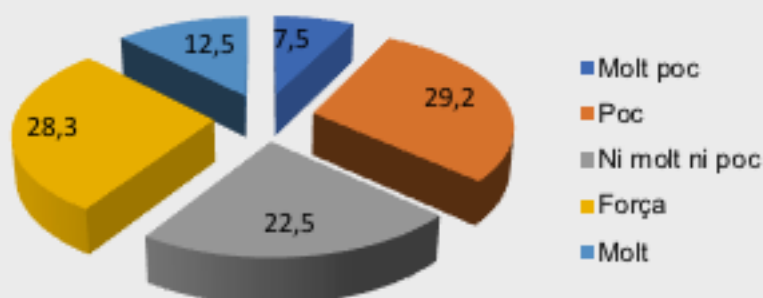
L'opinió respecte a cap a on haurien d'anar encaminades les polítiques municipals per avançar en la igualtat de drets i oportunitats, l'equitat i la no discriminació ens mostra que un 18,4% considera que aquestes han de millorar en el seu caràcter inclusiu i transformador, un 15,5% manifesta que cal fer efectiva la igualtat de drets i oportunitats i un 12,6% aposta per l'educació, la formació, la informació i la conscienciació social. En menys mesura, l'aposta se situa en polítiques lingüístiques inclusives, millora de la inserció i les condicions laborals, etcètera.

Taula. Cap a on s'haurien de decantar les polítiques municipals per avançar en la igualtat de drets i oportunitats, l'equitat i la no discriminació

Factors	N. absoluts	Percentatge
Millora de les polítiques i serveis municipals amb caràcter inclusiu i transformador	19	18,4%
Fer efectiva la igualtat de drets i oportunitats	16	15,5%
Educació, formació, informació i conscienciació	13	12,6%
Educació en valors i cultura de la pau	8	7,8%
Impuls activitats comunitàries	7	6,8%
Contra la segregació residencial i educativa	6	5,8%
Treballar els estereotips i activitats antirumors i ampliar el públic receptor	5	4,9%
Facilitar els processos administratius i la regularització	5	4,9%
Visibilització dels col·lectius vulnerabilitzats	4	3,9%
Model de ciutat cap a la igualtat (econòmica, educatiu, cultural, etcètera)	3	2,9%
Millorar la inserció i condicions laborals	3	2,9%
Polítiques lingüístiques inclusives i de diversitat	3	2,9%
Altres	11	10,7%
Total	103	100.0

Percepció en relació amb la interacció i el diàleg intercultural: les persones que han respost el qüestionari valoren, en el 40% dels casos, que la interacció i el diàleg intercultural formen part en força i molta mesura de la realitat social de la ciutat. Molt similar és el percentatge de participants que consideren que aquesta forma part molt poc o poc de la realitat social de la ciutat, 36,7%.

Gràfic. Valoració de en quina mesura la interacció i el diàleg intercultural forma part de la realitat social de la ciutat

Base: 120 respostes

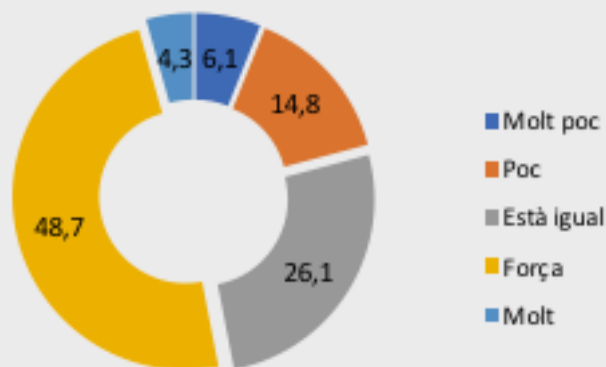
Els factors que es consideren més necessaris perquè es doni la interacció i el diàleg intercultural són, sobretot, l'educació en la diversitat, sense prejudicis, la sensibilització i la formació, 21,2%; els espais específics que facilitin la interacció i coneixement mutu, 19,7%, i el reconeixement de l'altre abandonant la visió hegemònica per part de les institucions i la ciutadania, 11,7%.

Taula. Factors necessaris perquè es doni la interacció i el diàleg intercultural

Factors	N. absoluts	Percentatge
Educació en la diversitat, sense prejudicis, sensibilització, formació	29	21,2%
Espais que permetin la interacció i el coneixement mutu	27	19,7%
Reconeixement i respecte. Abandonament de la visió hegemònica per institucions i ciutadania	16	11,7%
Igualtat efectiva de drets, coneixement de les normatives	11	8,0%
Visibilització i referents	8	5,8%
Polítiques transversals i recursos	7	5,1%
Participació efectiva i real des de la diversitat	6	4,4%
Pluralisme lingüístic i coneixement de la llengua (català i castellà)	6	4,4%
Erradicació de la pobresa i les desigualtats econòmiques	5	3,6%
Acció comunitària	4	2,9%
No segregació residencial i educativa	4	2,9%
Reconèixer reptes comuns a resoldre	3	2,2%
Educació en la diversitat	3	2,2%
Altres	6	4,4%
Mediació/dinamització	2	1,5%
Total	137	100%

Sobre en quina mesura les polítiques municipals han afavorit la interacció i el diàleg intercultural en els darrers deu anys, més de la meitat de les persones que han respost el qüestionari manifesten que l'han afavorit força i molt, 53%; en canvi, un 26,1% no percep cap canvi. En un 20,9% es percep que aquestes l'han afavorit poc o molt poc.

Gràfic. En quina mesura les polítiques municipals han afavorit la interacció i el diàleg intercultural en els darrers 10 anys

Base: 115 respostes

En opinió de les persones que han respost al qüestionari, les polítiques municipals s'haurien de decantar per la informació, l'educació, el coneixement mutu i el trencament d'estereotips en el 22,4% dels casos; per polítiques d'acció comunitària, transversals que promoguin l'arrelament i la identitat diversa, 21,4%; així com en la participació efectiva i en la presa de decisions i en polítiques contra les desigualtats socials i econòmiques en el 11,2% respectivament.

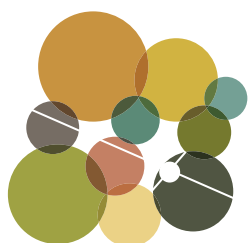
Taula. Cap a on s'haurien de decantar les polítiques municipals per avançar en la interacció i el diàleg intercultural

Factors	N. absoluts	Percentatge
Informació, educació, coneixement mutu i trencar estereotips	22	22,4%
Polítiques d'acció comunitària d'empoderament comunitari, transversals, que promoguin l'arrelament i la identitat diversa	21	21,4%
Participació efectiva i en la presa de decisions	11	11,2%
Polítiques contra les desigualtats socials i econòmiques	11	11,2%
Polítiques per eliminar la segregació residencial i escolar	7	7,1%
Fer efectiva la igualtat de drets	7	7,1%
Facilitar espais d'interacció	5	5,1%
Valorar les aportacions interculturals	4	4,1%
Visibilització i referents d'òrgens i contextos diversos a les institucions i llocs socials destacats	2	2,0%
Treballar des de l'educació i el lleure	2	2,0%
Alliberar espais de participació i presència a l'espai públic de la diversitat	2	2,0%
Altres	4	4,1%
Total	98	100.0

Reconeixement de la diversitat: el 72,6% de les persones que han respost al qüestionari consideren que la diversitat sociocultural de la ciutat no queda prou reflectida en el relat de la ciutat, en com es presenta aquesta diversitat. Per tal de potenciar el reconeixement i respecte de la diversitat sociocultural, el 16,2% de les persones que han respost el qüestionari considera que caldria incorporar a la funció pública, la política i els òrgans de participació persones d'orígens diversos, un 12,1%; donar visibilitat a la diversitat i les seves aportacions a la ciutat, i un 11,1% que es podria fer a través de l'art i la cultura, entre d'altres, tal com es pot observar a la taula següent.

Taula. De quina manera la política pública municipal pot potenciar el reconeixement i el respecte de la diversitat sociocultural de la ciutat

Factors	N. absoluts	Percentatge
Incorporar persones d'orígens diversos a la funció pública, la política i els òrgans de participació	16	16,2%
Donant visibilitat a la diversitat i les seves aportacions a la ciutat	12	12,1%
A través de l'art i la cultura	11	11,1%
Pràctiques polítiques inclusives	10	10,1%
Polítiques d'igualtat de drets i oportunitats	8	8,1%
A través de l'educació i la sensibilització	7	7,1%
Potenciant espais d'intercanvi	6	6,1%
Polítiques territorials als Districtes	6	6,1%
Comunicació des de la diversitat	2	2,0%
Més diversitat en l'acció social	2	2,0%
Potenciant el català	2	2,0%
Evitant la segregació social	2	2,0%
Incorporant els valors i conceptes de la interculturalitat de manera transversal	2	2,0%
Altres	13	13,1%

PLA BARCELONA
INTERCULTURALITAT
2021-2030